

Mercator

GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

Leto XX Ljubljana, junij 1983 št.: 6

Pripravljalna dela stekla

Vesna Bleiweis

Prva bitka z birokracijo dobljena, ostaja vojna z milijardami

Ambicozen projekt sozda Mercator, da z lastnimi investicijami in sovlaganjem 100% pokrije potrebe sozda po svinjskem mesu, se počasi uresničuje. S skromno slovesnostjo zabeležen začetek pripravljanih del za prašičerejsko farmo v Krškem to dokazuje.

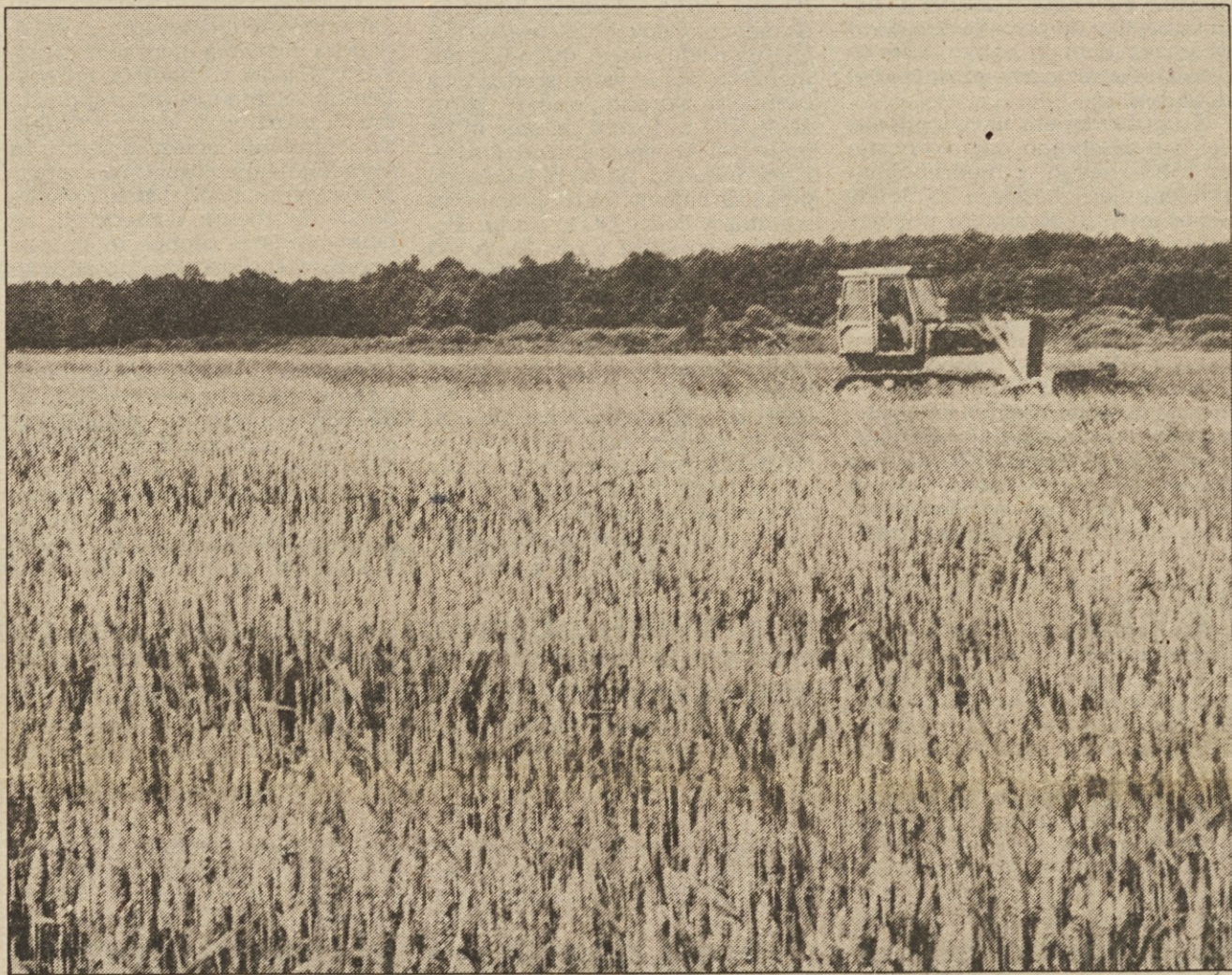
V prisotnosti predstavnikov Sob Krško, nekaterih organizacij v sestavi sozda in izvajalca del SCT, je gradbišče odprl generalni direktor sozda Mercator, Miran Goslar.

Govorniki, predsednik izvršnega sveta Sob Krško, Vinko Bah, direktor M-Agrokombinata Krško, Franc Juvanc in uradnega investitorja, TOZD Poljedelstvo - meso, direktor Ivo Bodor, niso

skrivali ponosa, da se na njihovem območju pričenjajo dela na eni največjih slovenskih investicij v proizvodnjo hrane. Pričetek del oziroma slovesna izročitev gradbišča izvajalcu del, Slovenijestam-Tehniki, je sovpadal s praznovanjem občinskega praznika krške občine. Zato je bilo nekaj besed namenjenih tudi njenemu razvoju, predvsem pa njenim prizadevanjem za razvoj kmetijstva.

»V sozdu Mercator ni navada, da bi s slovesnostmi pričenjali dela na investicijskih objektih,« je začel Miran Goslar. »Vendar pa gre v tem primeru ne samo za počastitev krškega občinskega praznika, temveč predvsem za objekt, ki bo rezultat dolgoročno opredeljene poslovne politike Mercatorja, to je združevanja sredstev za investicije. Sredstva za izgradnjo farme bodo namreč v veliki meri zagotovile članice Mercatorja in s tem realizirale enega največjih projektov iz »zelenega plana«. Tej kvaliteti bi naj veljala vsa pozornost. Opredeljena politika združevanja sredstev za investicije in konkretna naložba teh sredstev v prašičjo farmo Agrokombinata Krško bo omogočila, da bo ta kombinat poleg sadjarske in vinogradniške proizvodnje zaokrožil začeto živinorejsko proizvodnjo in s tem postal najkompleksnejši proizvajalec hrane v sozdu in širšem slovenskem prostoru. Sama odločitev, da pričnemo z izgradnjo farme, je bila sprejeta pred letom in pol. Toliko časa so birokratski mlini potrebovali, da so izdali potrebne papirje za to prioritarno investicijo - za začetek njenih pripravljanih del. Vsi organi in institucije, ki so sodelovali v administrativnem postopku, od odločitve pa do današnjega dne, so prispevali k temu, da investicija starta s podražitvijo nekaj starih milijard. Za vse te milijarde pa med birokrati ne bomo našli odgovornega. Z današnjim dnem se ne končuje mukotrpa vojna z birokracijo za dokončen »zegen« za farmo, začne pa se dirka s časom, to je dirka z milijardami. Zato delavcem Agrokombinata, ki prevzemajo vlogo investitorja, ostaja težka naloga, da čimprej usposobijo objekt in zagotovijo proizvodnjo. Velika družbena sredstva jim lahko zaupamo, saj s ponosom lahko pokažemo na rezultate svojega dosedanjega dela, med drugim tudi na novo pridobljena zemljišča, na katerih bodo letos prvič padli snopi pšenice. Želim, da bi se odgovornosti za uspeho dirko s časom in milijardami pridružil tudi izvajalec del Slovenija ceste - Tehnika.«

Po teh besedah je buldožer odrinil prvo leho zemlje in dirka se je začela. Upamo, da bo skozi cilj, septembra 1984, priteklo samo združeno delo, ker bo gospa birokracija odstopila. O častnem odstopu od nadaljevanja dirke ji bomo dali potrdilo in priznanje za »fair play.«

Za žitnim poljem, na nerodoviti zemlji, bo stala farma. Buldožer je zaril v zemljo in... dirka z milijardami se je začela. Foto Vesna Bleiweis

Ob mercatoriadi 83

Zniževanje in omejevanje vseh vrst porabe je pred dobrim letom sprožilo tudi vprašanje tako imenovanih delavskih športnih iger. Njihovo ukinitve so zagovorniki utemeljevali s preveliko porabo sredstev, pojavi elitizma in podobnim. Tovrstnim razmišljanjem se je v začetni fazi pridružil tudi mnenje nekaterih v sozdu, ki pa ni dobilo ustrezne podpore. Zagovorniki nadaljevanja športnih iger danes lahko z vso gotovostjo trdijo, da te igre ne predstavljajo manifestacije zapravljanja sredstev, saj so organizirane z razmeroma skromnimi sredstvi, da pa so manifestacija pripadnosti in povezanosti. V današnjih časih, ko vsak

beži in se odmika od skupnega, take manifestacije, čeprav na športnih igriščih, pomenijo potrditev skupnosti in skupnega. Prav tej ugotovitvi moramo ob mercatoriadah dati poseben poudarek. Mercatorjeva zastava, ki se dvigne nad glavami tisoč in še nekaj sto delavci Mercatorja, ki sodelujejo na športnih igrah, naj ne pomeni samo garancije vsem delavcem, da le s skupnimi močmi postopoma lahko uresničujemo enak družbenoekonomski položaj vseh delavcev, temveč mora izraziti tudi voljo in moč vseh delavcev, da se bomo za uresničitev tega tudi borili. Ne z besedami, temveč z dejanji in obnašanjem. To obnašanje

oziroma uresničitev tega cilja marsikdaj terja tudi odpovedovanje v korist drugega, tako prek poslovnega kot samoupravnega delovanja. Pri tem pa nemalokrat zagazimo v močvirje verbalizma, individualizma in zaplotništva. Po vzdušju, ki vlada na športnih igrah delavcev in kmetov Mercatorja, bi rekli, da teh pojavov med delavci ni. Kdo jih torej ustvarja, kje iskati vzroke in kdo stoji za njimi?

Ob koncu še to: organizatorju 6. mercatoriade - M-Izbiri Panoniji Ptuj iskrene čestitke za zelo dobro organizacijo iger.

V tej številki

- Kaj onemogoča skupno devizno poslovanje v okviru Mercatorja - stran 2
- S prvega zasedanja delavskega sveta v novem mandatu in prevodi najpomembnejših informacij v srbohrvaščini - str. 3
- Sedem stebrov sozda Mercator: skupni informacijski sistem in enotna obdelava podatkov - str. 4
- Delavski dom v Ljubljani, nova poslovna enota v okviru sozda M - str. 5
- Predstavljamo našo delovno organizacijo v Lenartu v Slovenskih goricah - str. 6
- Obletnica v M-Trgoavtu Koper - str. 7
- Nanosove vesti - str. 8-10
- Dogodek v M-Zarji Ormož in druge novice iz SV Slovenije - str. 11
- Rezultati 6. letnih športnih iger Mercatorja - str. 12-13
- Mercatorjev mozaik - tudi o odličjih, prejetih na novosadskem sejmu - str. 14
- Lekova križanka - str. 15

20 let glasila Mercator

in tekmovalci iz 83 delovnih oziroma temeljnih organizacij, kolikor jih je v Mercatorju, so se v jutru 4. junija zbrali na Ptuj. Foto: Kancijan Hvastija

Usklajevanje razporejanja dohodka in oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v SOZD

Metod Škrjanec – M-Hoteli gostinstvo Ljubljana

Ko zahtevamo odvisnost porabe od ustvarjenega dohodka

»Združene TOZD in DO se obvezujemo, da bomo z vaskoletnim planskim aktom SOZD Mercator usklajevale razmerja med sredstvi za osebne dohodke in skupno porabo in sredstvi, namenjenimi za akumulacijo, z usmeritvami vsakoletne resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter ustreznimi dogovori o usmerjanju razporejanja dohodka.«

Določilo 1. člena samoupravnega sporazuma o usklajevanju razporejanja dohodka in oblikovanju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v SOZD, ki so ga sprejele združene TOZD in DO v začetku letošnjega leta, vsebuje obveznost, ki jo bo potrebno v neposredni praksi tudi uresničiti.

Obveznost, ki je samo na pogled enostavna, ali pa se zdi enostavna v posameznih okoljih, izhaja iz ustavnih in zakonskih opredelitev delitve družbenega proizvoda in zahteva razširitev vrste sistemskih vprašanj v medsebojnih odnosih in v vzpostavitvi kvalitetnih merih za ugotavljanje in primerjanje uspešnosti poslovanja, ki izhaja iz posameznih rezultatov združenih delovnih in temeljnih organizacij. Samo tako bodo zagotovljene širše osnove za takšno usklajevanje delitve, ki bo zagotavljalo enako-

pravnost delavcev in ki bo v celoti uresničevalo načelo delitve po delu in načelo, da pripada delavcem za enako delo in enake delovne rezultate sorazmerno enak osebni dohodek.

Z upoštevanjem navedenih načel z medsebojno odgovornostjo in solidarnostjo, z medsebojnim primerjanjem kazalcev poslovne uspešnosti, ki so sinteza pogojev pridobivanja dohodka, dela in poslovanja DO in tozdov na skupnih posameznih nivojih in krogih odločanja, ki so rezultat ugotavljanja normalne višine dohodka in njegovega odstopanja v asociacijah, kjer so DO in TOZD kakorkoli povezane in dejavnosti, bo omogočena celovita presoja položaja posamezne DO in tozda, bo odpravljen dosedanji način medsebojnega primerjanja samo na doseganju rasti dohodka. Dosedanja primer-

java delitvenih razmerij na osnovi določil dogovora in usklajevanju v sozdu smo v globalu, brez izdelave enotne in kvalitetne metodologije (ki je sicer zahtevana v 3. členu sporazuma), pomeni, da se zaradi neselektivnega pristopa bistveno poslabša položaj prav tistih DO in tozdov, ki so na področju razporejenih sredstev osebne in skupne porabe in v razvojnih usmeritvah v najbolj neugodnem položaju.

Uresničujoč družbeno funkcijo, da delavci medsebojno urejajo pogoje za pridobivanje dohodka, pomeni, da oblikovanje sredstev za osebno in skupno porabo v združenih DO in tozdih ne sme in ne more biti odvisno samo od doseženega dohodka, ne da bi istočasno presodili celoviti faktor pogojev in rezultatov dela v DO in tozdih. Poslovna uspešnost v združenih DO in tozdih je torej sinteza vpliva različnih faktorjev, med katerimi ne sme biti zanemarljiva raven povezanosti (dohodkovne ali celo samo institucionalne), in pomeni opredelitev vzajemnih pravic, obveznosti in odgovornosti pri planiranju in pridobivanju dohodka in možnosti medsebojnega vplivanja na poslovno in razvojno politiko, pomeni prevzemanje skupnega rizika in odgovornosti za zagotavlja-

nje takšnih osnov in meril za razporejanje dohodka, da bodo dosežena taka razmerja v delitvi družbenega dohodka, da bodo dosežena taka razmerja v delitvi družbenega proizvoda, ki so predvidena z usklajenimi planskimi akti tozdov, DO in sozda oziroma tozdov in DO, povezanih v reprodukcijski verigi.

Pri konkretnem izvajanju samoupravnega sporazuma imamo na razpolago velike možnosti, vendar samo ob upoštevanju že navedenega in znatne mere selektivnosti. V skladu z izhodišči, opredeljenimi v samoupravnem sporazumu o združitvi v sozdu, v drugih samoupravnih splošnih aktih, ki opredeljujejo medsebojna razmerja tozdov in DO in v širše opredeljenih družbenih usmeritvah, so lahko sredstva osebne in skupne porabe višja le v tistih tozdih in DO, ki dosegajo celovito vrednotenje boljše rezultate poslovanja in nižja v tistih, ki dosegajo slabše.

Celovito ugotavljanje rezultatov v DO in tozdih z medsebojnim primerjanjem pomeni zagotovitev osnov in meril, kazalcev uspešnosti in ponderjev, s katerimi bomo ugotavljali učinkovanje posameznega na raven osebne in skupne porabe v združenih DO in tozdih.

Usklajevanje osebne in skupne porabe z medsebojno odvisnostjo pa razširja odvisnost od določanja vrednosti sredstev osebne in skupne porabe na osnovi ponderirane vrednosti uspešnosti poslovanja, tudi na prenos finančnih sredstev tistim DO in tozdom, ki objektivno ne dosegajo dohodkovne uspešnosti, iz tistih DO in tozdov, ki to dosegajo v izjemnih pogojih oziroma so s temi DO in tozdi v poslovni in dohodkovni odvisnosti.

Ko odločno opredeljujemo in zahtevamo odvisnost osebne in skupne porabe od ustvarjenega dohodka in nakazujemo možnosti usklajevanja na ravni sozda, pa moramo poudariti nujnost socialnega planiranja pogojev pridobivanja in razporejanja dohodka in sredstev za osebno in skupno porabo.

To pa lahko dosežemo le, če bomo v večji meri motivirali odgovorne delavce v posameznih okoljih, da bodo razmišljali ne le o rasti lastne proizvodnje in prodaje blaga in storitev, temveč tudi o tem, pod kakšnimi pogoji, v kakšnih medsebojnih odnosih bomo ta načrtovani dohodek pridobivali. Sredstva osebne in skupne porabe v tem primeru ne bodo odvisna samo od rasti dohodka v lastnem okolju v določenem obračunskem obdobju, temveč predvsem od kvalitetnih družbenoekonomskih odnosov med posameznimi DO in tozdi, ki temelje na demokratični samoupravni povezanosti, vzajemni odvisnosti, odgovornosti in solidarnosti.

Samo delo in rezultati dela določajo na podlagi enakih pravic in odgovornosti materialni in duhovni položaj človeka.

Poslovodni svet – 8. 6. 1983

Vesna Bleiweis

Kaj s tistimi, ki so tik nad vodo?

Čeprav poslovnih rezultatov, doseženih v treh mesecih letošnjega leta, ne moremo obravnavati kot trdne osnove za prognoziranje rezultatov gospodarjenja do konca leta, so ti vendarle kazalci nekaterih trendov, ki so tudi v našem sozdu lahko zaskrbljujoči, če ne bomo nanje reagirali z dovolj učinkovitimi notranjimi ukrepi. To pa pomeni, da bomo morali v posameznih organizacijah poseči tudi po internih programih za odpravo motenj v poslovanju.

Bleščeča ugotovitev dobrega poslovanja sozda kot celote, tako v primerjavi s podatki, ki veljajo za republiko in sorodne asociacije, je nekoliko zbledela ob podatku, da je v sozdu v prvem trimesečju letošnjega leta 12 organizacij poslovalo z izgubo, še petim pa je zmanjkalo sape, da bi ustvarile dohodek tudi za poslovni sklad. Več ali manj botrujejo tem rezultatom objektivni razlogi, velja pa se zamisliti nad tistimi, o katerih govorimo, pa jih vse preveč neradi ali neodločno odpravljamo. To so: racionalna organiziranost in organizacija dela, učinkovitejša izraba delovnega časa oziroma razporeditev delovnega časa, zaposlovanje in kadrovska struktura, pa še bi jih lahko našli.

Na poslovodnem svetu smo slišali nekaj predstavnikov teh organizacij, ki so na osnovi doseženih rezultatov skušali dati oceno oziroma prognozo do konca leta. Nič kaj rožnato se niso slišale, ker so bile skoraj vse povezane z zunanjimi vplivi oziroma vzroki. Po teh ocenah bi lahko dejali, da smo notranje rezerve že čisto postrgali, ker ostajajo samo razlogi, ki so izven našega dometa delovanja. Dvomimo namreč, da bomo lahko še naprej ostali samo pri deklariranju opiranja na lastne sile. Slej kot prej bo treba te sile izveliči na dan, deklaracije pa pospraviti v kot in pomesti z miselnostjo, da je čisto vse odvisno od birokracije (beri: vladnih ukrepov).

Kaj pa nam ti obetajo na področju trgovanja, je jasno povedal direktor komercialnega sektorja v Delovni skupnosti, Franc Prvinšek. Sladko – kislo. Sladko zaradi sladkorja, kislo zaradi sprostitve cen, ki bo prinesla dohodek le proizvajalcu, trgovcem pa bo ostalo kljub pričakovanim spremembam na področju marž bore malo, ali pa še manj kot do sedaj. Čeprav so razmere za dogovarjanje s proizvajalci o odstopu dela dohodka iz naslova povečanja cen trgovini neugodne, bo predvsem pri tistih proizvajalcih, s katerimi imamo dolgoročno sodelovanje urejeno na podlagi sporazumov, potrebno začeti te pogovore. Dokler bo povpraševanje presegalo ponudbo, bo krajši konec v teh razgovorih potegnili trgovina. Da pa ga že vleče tudi iz naslova nektarih čvrsto opredeljenih poslovnih in samoupravnih aranžmajev, kaže obnašanje Gorenja, ki ne izpolnjuje obveznosti, to je dobave bele tehnike na podlagi sporazuma o sovlaganju v rekonstrukcijo tovarne pralnih strojev in zagotavljanju obratnih sredstev.

Obratna sredstva, obresti, investicijski krediti, nekurantne zaloge in še nekatere bridke zadeve s področja financ oziroma gospodarjenja bodo predmet posebne obravnave na naslednji seji poslovodnega sveta.

S področja ekonomskih odnosov s tujino vesela vest: predvsem zaradi prizadevanja M-Mednaro-

O pravih obnašanja v poslovnem partnerstvu

Metod Škrjanec – M-Hoteli gostinstvo, Ljubljana

Kaj onemogoča skupno devizno poslovanje?

»Devize, ki so bile ustvarjene z združevanjem dela in sredstev, pripadajo TOZD, ki so bile udeležene pri njihovem ustvarjanju z vzajemnim proizvodnim, finančnim in drugačnim gospodarskim sodelovanjem.«

»Navidez preprosto, jasno in tudi za laika razumljivo določilo 65. člena Zakona o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino, ki formalno ureja razmerja med partnerji, ki z združevanjem dela in sredstev ustvarjajo devizna sredstva, katero pa je v neposredni praksi težko uresničljivo.

Vzrokov za tako stanje ne smemo iskati samo v življenjskem in praktičnem gledanju na zakon ali v obravnavanju poslovnih razmerij s pozicije močnejšega, v večji okretosti in smelosti v gospodarskem in političnem življenju, temveč predvsem v še nerealiziranih

dne trgovine smo načrtovan izvoz v tem obdobju presegli in istočasno ne presegli načrtovanega uvoza. Kljub zmedam, ki vladajo zaradi različnih razlag dogovora o zagotavljanju deviz, lahko ugotovimo, da je Mercator prispeval kar čedno vsoto dolarjev za te name-ne. »Če bomo tako nadajevali,« je dejal generalni direktor M-Mednarodne trgovine, Mitja Marinšek, »se ni bati, da plana izvoza do konca leta ne bi izpolnili.«

K razpravi (ponovni) o internih kompenzacijah (z verzi Janeza Menarta)

– Dejal bi »da«, a rečem »ne«, a »ne« ni »da« in »da« ni »ne«, če »da« bi »ne« bil, del bi »da«, a ker ni »da« »ne«, rečem »ne«.

ciljih združevanja in v neizdelanih dohodkovnih odnosih med partnerji v sozdu ali v reprodukcijski verigi.

Z združevanjem dela in sredstev bi med partnerji morali odpraviti »normalna« poslovna razmerja, ki so posledica položaja na trgu in katerim je osnovni cilj lastni ekonomski interes, pri tem pa se v manevriranju med partnerji izčrpava tisti, ki je ekonomsko v podrejenem položaju.

Z vzpostavljanjem trajnih vezi, na osnovi združevanja dela in sredstev, ne bi smeli več razmišljati samo o lastnem interesu, temveč bi nas moral zanimati tudi interes partnerja oziroma skupni interes. Pri tako opredeljenem in vzpostavljenem poslovnem sodelovanju pa se poleg ekonomsko finančnega, tehničnega in pravnega razmerja oblikuje še moralno, ki je temelj in pogoj za kakršnekoli višje oblike sodelovanja in pogoj za dolgoročni razvoj tozdov in širše asociacije, v katero so združeni.

Ne glede na že dosežene rezultate pri združevanju dela in sredstev v delovnih in sestavljeni organizaciji združenega dela medsebojna poslovna razmerja še vedno obvladujejo oblike čistih kupo-prodajnih odnosov, ki kažejo, da se razmere niso bistveno spremenile:

- tozdi še vedno delajo, planirajo in poslujejo izključno samo zase in za svoj račun;
- poslovna razmerja med tozdi v sozdu ali tozdu v reprodukcijski verigi ne vsebujejo prvin ustvarjanja skupnega dohodka;
- skupno opredeljeni cilji in že realizirane akcije, kot so koordinirano investiranje, usklajevanje poslovne politike in razvoja, skupno uporabljanje zmogljivosti in sred-

stev, so še vedno bolj rezultat lastnega, kot pa skupnih interesov; – marsikje so medsebojni odnosi še vedno antagonistični in s rezultat medsebojnega sodelovanja o tem, kaj pripravljata partnerji namesto da bi bili rezultat zavestno o skupno opredeljenih in sprejetih ciljih, interesih, solidarnosti in potrebi po skupni udeležbi v ustvarjenem dohodku in riziku.

Vsako urejanje trga in njegovo stabilizacija, posebno pa združevanje dela in sredstev, zahteva temeljni pogoj spremembo v obnašanju pri medsebojnem sodelovanju, tudi zato, ker smo že v spremembo oziroma pravila obnašanja opredelili tudi v skupnih samoupravnih dokumentih. Logični način dela in mišljenje velikih in majhnih podjetij niso več dovolj oziroma pogoj za zagotovitev poslovnega uspeha prav zato, ker medsebojna povezanost prevladuje trajni značaj in nenehno odvisnost v materialnem in socialnem pogledu.

Iz nakazanih dejstev je razvidno, da skupno devizno poslovanje ne pomeni samo združevanje prostih deviznih sredstev, tudi samo zahtevo po udeležbi v skupno ustvarjenih deviznih sredstvih, temveč pomeni skupno proizvodnjo blaga in opravljanje storitev – pomeni skupno ustvarjanje dohodka s skupnim rizikom. Skupno pa pomeni medsebojni vpliv na poslovno in razvojno politiko, zagotovitev skupne odgovornosti za ustvarjanje nove vrednosti, ki je osnova in vir sredstev za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb – osnova za zagotavljanje sredstev osebne in skupne porabe in sredstev za izboljšanje materialne osnove dela.

Pravo skupno devizno poslovanje ni utopija, kot trdijo nekateri, tudi še ni stvarnost in tudi ne bo toliko časa dokler ne bomo medsebojnih razmerij, ki smo jih opredelili v sporazumu o združitvi.

11. in 1. zasedanje delavskega sveta SOZD

Vesna Bleiweis – Center za obveščanje

Novi organi in nova članica sozda

Mandat delegatov delavskega sveta SOZD za obdobje 1981–1983 se je iztekel, novoizvoljeni delegati pa so prevzeli svoje pravice in dolžnosti. Skupno zasedanje obeh sklicev delavskega sveta je bilo prava priložnost za slovesno izročitev priznanj za razvoj samopostrežnih trgovin, ki jih je podelilo Združenje za trgovino Jugoslavije nekdanjima Mercatorjevima direktorjema Adiju Ostercu in Slavku Humarju ter organizacijama Rožnik in Nanos.

Zadnje in prvo zasedanje je v prvi vrsti namenjeno predaji poslov, izvolitvam in imenovanjem. Tako je delavski svet na predlog koordinacijskega odbora sindikata sozdel Mercator izvolil za svojo predsednico diplomirano pravico Matejo Fortič, sekretarko delovne organizacije M-Tehna, za njenega namestnika pa Janeza Stravs, poslovodjo iz M-STP Hrastnik.

Izvoljeni so člani izvršilnega odbora, imenovani člani stalnih delovnih teles delavskega sveta ter predsednik in tajnik notranje arbitraže in njuna namestnika. Notranji arbitraži bo v mandatnem obdobju 1983–1985 predsedovala Marica Tajč iz kamniške Ete, nadomestoval jo bo Štefan Plankar iz grosupeljske Pekarne. Tajniška dela so bila poverjena diplomiranim pravnikom Zvonimiru Ta-

ljamu iz M-Velepreskrbe, namestništvo pa Borisu Damjanu iz M-Mednarodne trgovine.

Delegati so pozorno poslušali poročila o poslovnem uspehu sozda v prvih treh mesecih letošnjega leta in o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v sozdu. Prav to poročilo je vzbudilo nemalo pozornosti predvsem zaradi predloga člana komisije Metoda Škrjanca (sicer tudi delegata delavskega sveta), ki je menil, da moramo na ravni sestavljene organizacije nujno izdelati merila za ugotavljanje upravičenosti do razporejanja in delitve sredstev za osebne dohodke glede na neenake pogoje pridobivanja dohodka. Po njegovem mnenju je nujno, da pričnemo uresničevati določbe zakona o združenem delu, ki opredeljujejo dohodek, ki ni rezultat vloženega dela, temveč izjemnega položaja

organizacije združenega dela. Zahtevo, da na podlagi svoje metodologije ugotavljamo upravičenost do razporejanja in delitve sredstev za osebne dohodke, smo zapisali tudi v samoupravni sporazum o usklajevanju razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v sozdu, realizirali pa te zahteve nismo. Razlog: ta sporazum smo uporabljali le za primere, ko je bilo treba pred pristojnimi organi zagovarjati delitev sredstev za osebne dohodke v nasprotju z družbeno dogovorjenimi merili. Kaj več pa s tem sporazumom, ki bi moral biti osnova tako za pripravo strokovnih podlag kot obravnavo obnašanja na področju delitve sredstev za osebne dohodke v posameznih okoljih, nismo vedeli ali pa hoteli početi.

S sklenitvijo oziroma popolnim soglasjem za sklenitev samoupravnega sporazuma o poznejši združitvi v sozdu Mercator, je postala živilska industrija Eta Kamnik članica sozda. Odločitev, ki jo velja pozdraviti zato, ker ta združitve pomeni dopolnitev že obstoječe reprodukcijske verige v sozdu.

Koliko in kaj bo imenovanje komisije za spremljanje in izvajanje

dogovorjene politike, označevanja imena in znaka Mercator pripomoglo k odpravi anomalij pri uporabi tega znaka, bomo videli. Če bo rezultat njenega dela to, da bodo iz naših izločb izginili vsi nemarni in oguljeni znaki in podobna nalepkarska navlaka, bo nekaj.

Če pa bo uspela spremeniti tudi miselnost in odnos do uporabe znaka firme Mercator in doseglja, da bodo pri njegovi uporabi spoštovana tudi estetska merila in dobro oblikovanje, bomo tej komisiji z veseljem čestitali in ji izrekli tudi javno pohvalo.

V zapisu o seji poslovnega sveta smo dodali komentar na razpravo o internih kompenzacijah.

Delavski svet je soglasno sprejel spremembo letnega planskega akta sozda za leto 1983, ki se nanaša na interne kompenzacije (spremembo so sprejeli delegati prejšnjega mandata). Od 1. januarja 1983 se sredstva za interne kompenzacije združujejo po solidarnostnih osnovah – stopnja 0,25% od dohodka. Tako je naposled končana mukotrpa razprava.

Koncu te razprave pa je najbrž moral botrovati ne samo solidarnostni princip, temveč mnogo bolj osebni vpliv.

● Ima nešto važno – za delavce v drugih republikah ● Ima nešto važno ● Ima nešto važno ● Ima nešto važno – za delavce v drugih republikah ●

11. i 1. sednica radničkog saveta SOUR

Novi organi i novi član SOUR

Delegatima radničkog saveta SOUR istekao je mandat. Novoizabrani delegati su preuzeli svoja prava i obaveze. Zajednička sednica obadva saziva bila je pravo mesto za svečanu podelu priznanja za razvoj samouslužnih prodavnica, koje je Jugoslavensko udruženje za trgovinu dodelilo nekadanjim Mercatorovim direktorima Adiju Ostercu i Slavku Humaru te radnim organizacijama Rožnik i Nanos.

Osnovni zadatak poslednje i prve sednice uglavnom je primopredaja dužnosti i razna naimenovanja. Radnički savet je na predlog Koordinacijskog odbora sindikata SOUR Mercator za predsednika izabrao diplomiranog pravne organizacije M-Tehna, za potpredsednika je izabran Janez Stravs, poslovodja M-STP Hrastnik.

Izabrani su članovi Izvršnog odbora i naimenovani članovi stalnih radnih tela radničkog saveta, predsednik in sekretar unutrašnje arbitraže i njihovi zamenci. Dužnost predsednika unutrašnje arbitraže u mandatnom periodu 1983-85. preuzeća Marica Tajč iz radne organizacije Eta-Kamnik, a njen zamjenik biće Štefan Plankar iz radne organizacije Pekarna-Grosuplje. Poslovi sekretara povereni su diplomiranom pravniku Zvonimiru Taljatu iz radne organizacije M-Velepreskrba, dok će njegov zamjenik biti takodje diplomirani pravnik Boris Damjan iz M-Mednarodne trgovine.

Delegati su veoma pažljivo pratili izveštaje o poslovnem uspehu SOUR u prvom kvartalu ove godine i raspoređivanju dohotka i zajedničku potrošnju u SOUR Mercator. Taj zadnji izveštaj bio je predmet naročito velike pažnje delegatima naročito zbog predloga člana komisije Metoda Škerjanca, koji je član radničkog saveta, a po definisati na nivou SOUR moraju odrediti kriterijumi za analizu i predjivanje opravdanosti raspoređivanja i podele sretstava za lične dohotke obzirom na različite uslove privredjivanja odn. ostvarivanja dohotka. Po njegovom mišljenju neophodno je ostvarivanje zajedničkog rada, kojim se određuje dohodak od posebnog položaja organizacije i članost raspoređivanja i podele sretstava za lične dohodke određujemo na osnovu vlastite metodologije, zapisan je i u samoupravnom sporazumu o uskladjivanju

dohotka i podeli sretstava za lične dohotke i zajedničku potrošnju u SOUR, ali njegova realizacija još nije ostvarena. Taj samoupravni sporazum smo upotrebljavali samo onda, kada smo branili podelu sretstava za lične dohotke pred zvaničnim organima, zbog kršenja

društveno dogovorenih merila. Za nešto drugo, očigledno da nismo znali ili nismo hteli da ga upotrebimo.

Zaključivanjem odn. potpunom soglasnošću za zaključivanje samoupravnog sporazuma o udruži-

Poslovodno veče – 8. 6. 1983

Šta sa onima kojima voda samo što nije počela teći u grlo?

Iako nije običaj da se poslovni rezultati ostvareni u prvom kvartalu godine upotrebljavaju kao sigurna osnova za prognozu rezultata privredjivanja do kraja godine, ipak ih možemo upotrebiti kao prilično pouzdan pokazatelj za ocenu nekih trendova koji mogu postati zabrinjavajući i u našoj SOUR, ako na njih ne reagujemo pravovremeno i efikasnim merama. To znači da će neke od radnih organizacija morati da se pomire i sa tako nepopularnom merom kao što je izrada programa za uklanjanje smetnji u poslovanju.

Blistavi poslovni rezultati SOUR kao celine, poredjeni sa rezultatima koji važe za Republiku i srodne asocijacije, izgubili su nešto od svoga sjaja obzirom na podatke da je u prvom kvartalu 12 organizacija poslovalo sa gubitkom, a još 5 je bilo »prekratko« da bi ostvarile nešto dohodka i za poslovni fond. Svemu tome su, više ili manje krivi t. z. subjektivni razlozi. Moramo se, međjutim, veoma ozbiljno zamisliti nad tim subjektivnim razlozima, o kojima stalno pričamo, ali nikako da »pljunemo u šake« i da ih konačno uklonimo. To su oni razlozi o kojima već i vrapci govore: racionalna organizacijska struktura, savremena organizacija rada, efikasnije iskorišćavanje radnog vremena, efikasnije zapošljavanje i odgovarajuća kadrovska struktura, veća upotreba znanja i savremenih metoda rada... mnogo je još toga što bi trebalo nabrojati!!!

Na poslovodnom veču imali

smo priliku da čujemo pretstavničke nekih od tih radnih organizacija. Oni su na osnovu postignutih rezultata poskušali da prognoziraju kretanja poslovnih rezultata svojih radnih organizacija do kraja godine. Te prognoze nisu bile nimalo ružičaste, a svi razlozi za takvo stanje bili su povezani sa spoljašnjim uticajima i uzrocima. Sudeći po njihovim ocenama možemo sa sigurnošću tvrditi da smo »kazan naših unutrašnjih rezervi« ostrugali do dna i da su ostali samo razlozi izvan naše moći uticaja. Sumnjamo u to da možemo i smemo i dalje ostati samo na deklaracijama o oslanjanju na vlastite snage. Krajnje je vreme da te snage ugledaju svetlost dana i da ih izvucemo iz tame anonimne neaktivnosti!

Sa golim naklapanjem, formalnim i na papiru, znamo već šta nam je činiti, a ubedjenje da sve zavisi od birokratije (čitaj: vladinih mera!) mora što pre završiti u

vanju u SUOR Mercator, član SOUR je postala i radna organizacija Eta-Kamnik. Ta odluka je posebno pozdravljena, jer se tim udruživanjem popunjava reprodukcion lanac u SOUR.

Posebno interesantno je pitanje, koliko će naimenovanje komisije za praćenje i ostvarivanje dogovorene politike označavanja imena i znaka Mercator doprineti da se spreče anomalije prilikom upotrebe tog znaka. Biće nešto već i to, ako rezultat rada te komisije bude rezultovao uklanjanjem iz loga naših prodavnica svih onih izgubljenih i nemarno održavanih znakova naše firme, koje smo mogli videti u različitim bojama i oblicima. Ako pak, komisija uspe da promeni shvatanje i odnos prema upotrebi znaka naše SOUR tako da postigne poštovanje zajednički dogovorenih estetskih merila oblikovanja, onda će to biti jedna od

retkih komisija kojoj ćemo čestitati sa posebnim zadovoljstvom i koju ćemo sa posebnim naglasakom i javno pohvaliti.

Članku o sednici poslovnog veča smo dodali komentar rasprave o internim kompenzacijama. Radnički savet je jednoglasno potvrdio promenu godišnjeg planskog akta SOUR za 1983. godinu. Promene se odnose na interne kompenzacije, a potvrdili su ih delegati u starom sastavu. Od prvog januara 1983 godine se sretstva za interne kompenzacije udružuju na osnovu solidarnosti – 0,25% od dohotka. Tako je najzad završeno jedno dugo, mukotrpo raspravljavanje, čijem srećnom završetku je, svakako doprineo princip solidarnosti, ali se ne možemo oteti utisku da je najviše doprineo lični uticaj nekih osoba.

moupravnim aranžmanima. To pokazuje npr. ponašanje Gorenja, koje ne ispunjava obaveze o isporuci bele tehnike, koje je preuzelo po sporazumu o zajedničkom ulaganju u rekonstrukciju fabrike mašina za pranje i osiguranju obrtnih sredstva.

Obrtna sredstva, kamate, investicioni krediti, nekurentne zalihe i još neke neugodno britke istine na finansijskom i poslovnom području, biće predmet posebne »obrade« na sledećoj sednici poslovnog veča.

Vesele vesti nam, međjutim, dolaze sa područja ekonomskih odnosa sa inostranstvom; zahvaljujući naročito naporima M-Mednarodne trgovine, planirani izvoz je premašen, a istovremeno, ostvarenje uvoza ostalo je pod planiranim veličinom. Bez obzira na po-metnju, koja zbog različitih dogovora o osiguranju deviza, vlada na tom području, ustanovili smo da je Mercator obezbedio priličnu količinu deviza. »Ako tako nastavimo«, rekao je generalni direktor M-Mednarodne trgovine Mitja Marinšek, »za ostvarenje plana izvoza ne treba da se bojimo!!!

Na kraju, više zbilja – manje šala, za komentar o diskusiji (ponovljenj) o internim kompenzacijama, pozvaćemo u pomoć Janeza Menarta i njegove stihove:

Rekao bi »DA«, al'ipak kažem »NE«,
– iako »NE« nije »DA«, a »DA« nije »NE«,
– kada bi »DA« bilo »NE«, rekao bih »DA«,
– a pošto »DA« nije »NE«, kažem »NE«

Prevod S. M.

Stebri sozda

Skupen informacijski sistem in enotna elektronska obdelava podatkov

Obdelava podatkov preko računalnika naj bi omogočila in zagotovila ekonomizacijo marsikaterega opravila, poenostavila pretok informacij in še marsikaj drugega bi nam lahko prinesel računalnik. Kaj pa nam danes daje oziroma koliko nam bo dajal jutri je odvisno od človeka. Ta mora postaviti zahteve. Kako jih postavljamo pri nas v sozdu? Je to, kar imamo dovolj, in česa bomo imeli jutri preveč ali premalo? To bi morali vedeti danes. Pa vemo?

Med nepoučenimi velja računalništvo za bau-bau, ki v ustaljene delovne postopke, navade in prakso lahko vnese edinole zmedo. Posebne želje po spoznavanju njegove prednosti, ekonomičnosti in drugih prednosti med članicami sozda ni. Začetniške težave v naših računalniških centrih so premagane, pri uporabljanju njihovih storitev in možnosti pa se že kažejo strah, odpor in druga odklonilna stališča. Čemu to pripisujete?

Vsaka tehnologija, ki se na novo pojavi, prinaša s sabo strah in nezaupanje. V času uvedbe računalnikov se je pojavilo še kup tehnoloških novosti, ki pa jim posvečamo dosti manjšo pozornost, čeprav so verjetno vplivali na naše življenje bolj, kot si mislimo. Računalništvo vse preveč zavijamo v neko tančico skrivnosti, posebno srečamo to v javnih občilih (televizija, časopis), v resnici gre pa za navadne stroje, ki s pomočjo električnih impulzov izvajajo operacije, zelo podobne miselnim operacijam človeka.

Ko se srečamo z računalnikom ob delu, nastopi bistven premik – rešeni smo monotoni, rutinskih opravil – ostane nam nadzor nad rezultati, ki jih izdelava računalnik. Pogoste začetne težave so vzrok nezaupanju, in to ljudje odkrito povedo. Kljub temu je sodelovanje z našimi uporabniki uspešno in je odziv za obdelavo zadovoljiv, čeprav se včasih zgodi, da uporabnik, ki smo ga mi planirali za obdelavo (ker se nam zdi iz organizacijske plati logično), sodelovanje odklonil, s svojimi željami pa se pojavijo trije drugi, ki pa jim hkrati ne moremo ustreči.

Kakšen pristop do popularizacije računalniške obdelave podatkov v vseh članicah sozda predlagate?

Najboljša reklama so konkretni izdelki in število uporabnikov na projektu ter cene, ki so ugodnejše kot v tujih centrih. Velja, da morajo biti stroški obdelave nižji ali na isti ravni kot stroški za ročno izvedbo. Tozdi se neradi pojavijo kot prvi uporabniki na nekem projektu, ker imajo občutek, da so poizkusni zajci. Vendar so pa ravno ti deležni največje pozornosti in izpolnimo jim največ želja v zvezi z dopolnitvami obdelave. Z večanjem števila uporabnikov se posamezne obdelave izpopolnjujejo, tako da se tisti, ki se vključujejo kasneje, veliko lažje vključijo v obdelavo, ker smo posebnosti predhodnikov že upoštevali v projektu. Kar zadeva popularizacijo, pa menimo, da ni preveč dobro govoriti in obljubljanje, naj delovni rezultati govorijo za nas.

Del problemov ali pa težav pri uveljavljanju elektronske obdelave podatkov vsako leto znova predstavlja tudi cena teh storitev. Nema lokrat je bilo slišati

očitke, da so domače storitve dražje od zunanjih, manj kvalitetne, skratka, da je isti film vsako leto dražji. Kako odgovarjate na te očitke, ne da bi se pri tem sklicevali na sklep delavskega sveta sozda, ki potrjuje cene storitev?

Cene storitev so odsev naših stroškov. To velja za vse tri centre. Vendar pa se pogoji dela oziroma pristop v vseh treh centrih malce razlikujejo, zato tudi stroški in cene niso za vse tri enaki.

V sektorju AOP v DS SOZD smo leta 1980 prešli na financiranje preko plačila za opravljene storitve. Indeks stroškov je v razdobju 79/82 363, indeks cen pa je v povprečju 250. Dve tretjini stroškov predstavljata amortizacija in vzdrževanje računalnikov. Na te stroške ne moremo vplivati v tem smislu, da bi lahko karkoli prihranili (za leto 1982 so se amortizacijske stopnje povečale za 100%). Cene imamo vsako leto fiksne za vse leto in v planu upoštevamo resolucijske kazalce; kakšna je realizacija v praksi, pa tako vsi vemo. Ali so cene visoke ali nizke, vedo tisti uporabniki, ki delajo v našem centru in v centrih izven Mercatorja.

Po takih pripombah smo cene resno analizirali in ugotovili, da so na ravni centrov, ki poslujejo po ekonomskih principih in veljajo za cenejše v Ljubljani.

Kvaliteta je drugo vprašanje, na katero pa vplivamo tako računalničarji kot tudi uporabniki. V letu 1982 je bil v okviru le računalnik Delta, 3 dni, vendar smo si pomagali z računalnikom PDP, tako da zastojev v obdelavi ni bilo. Na napake v obdelavi pa ima vpliv samo tisti, ki daje podatke. Vse uporabnike opozarjamo: kontrolirajte podatke pred obdelavo, kontrolirajte podatke po obdelavi!

Za posamezne vrste obdelav že lahko rečemo, da so rutinske in dovolj kvalitetne. Bi bilo mogoče z obstoječimi tehničnimi in kadrovskimi kapacitetami ponuditi uporabnikom kaj več, in kaj?

Iz obstoječih obdelav bi se dalo še marsikaj potegniti, vendar to ni odvisno od nas, ampak od uporabnikovih zahtev, kajti podatki so njegovi. Tako prihaja često do situacije, da »posiljujemo« nekatere uporabnike pa tudi druge s podatki, za katere mislimo, da bi jih posebej tozdi moral uporabljati. Se vedno smo na nivoju računalnikov, ki opravljajo zgolj transakcije (fakturiranje, obračun osebnih dohodkov, obračun amortizacije, kartice kupcev in dobaviteljev ipd.), vendar pa obdelujemo že tudi podatke, ki niso zgolj podatki, ampak so že informacija (ta nudi že presojo o nekem pojavu). Sem štejemo obdelavo bilance uspeha in bilance stanja za sozdateljo obdelavo dobaviteljev za sozdateljo, pričrjenjamo pa tudi z obdelavo plačilnega prometa M-Interne banke.

To so skromni začetki, ki pa bi jih radi razvili tako, da bi iz primarnih

podatkov, ki so že v računalniku, oblikovali informacije za posamezne uporabnike. Transakcijske obdelave so pri nas blagovno poslovanje, ki ga želimo uvesti pri vseh grosistih v sozdu, kot podaljšek tega pa finančno poslovanje, ki je šele v začetni fazi. Podatki prihajajo iz projekta v projekt, ki ga dopolnimo še s podatki, ki jih potrebujemo (fakturam, ki so rezultat blagovnega poslovanja, priključujemo plačila v saldokontih itd.).

Za razvoj računalništva so v tekočem srednjeročnem obdobju namenjena precejšnja sredstva, vendar le tehnični opremljeni, sam program obdelav, ki naj bi potekal na novih oziroma obnovljenih napravah, pa je kaj malo konkreten. Govorimo o skupnem informacijskem sistemu, vendar pa želimo vaše predstave o tem, kaj ta skupni informacijski sistem je oziroma bo in kaj naj bi ta zagotavljal ter kako si predstavljate njegovo realizacijo?

Informacijski sistem je pojem, ki se ga na debelo uporablja, z njim pa velikokrat ne vemo početi nič pametnega. Prvič: informacijski sistem je le del poslovnega sistema, in sicer služi izvajanju upravljalne funkcije, in drugič: AOP ni informacijski sistem, ampak zgolj tehnologija oziroma medij, prek katerega obdelujemo podatke in ustvarjamo informacije (podatke lahko obdelujemo tudi s svinčnikom, gosjim peresom, kredo itd.). Skupen informacijski sistem bo racionalen le takrat, ko bodo naše udeležence kar najtesneje povezane med seboj. To naj se pokaže predvsem v povezanosti nabavnih in prodajnih poti. Danes vemo, da je tega povezovanja premalo. Veliko jih tudi zmotno misli, da gre pri tem za centralizacijo teh funkcij. Informacijski sistem je odvisen od izvajalcev teh funkcij, ne pa od računalništva. Za nas je dober primer informacijskega sistema že maloprodajna cena, ki jo grosisti posredujejo na dobavnih vseh maloprodaji v sozdu Mercator. V poslovalnicah se lahko blago takoj pri dobavi začne prodajati, istočasno pa je osnova za obračun nabave v maloprodaji in obračun prometnega davka. Večkrat se je pokazalo, da maloprodaja noče več kupovati blaga v skladiščih, če ne dobi dobavnice ustrezno opremljenih s cenami. Maloprodajna cena je torej informacija, ki stane, ima pa tudi vrednost, ki se ji uporabnik noče odreči.

Samo tehnična opremljenost ob koncu srednjeročnega obdobja bo premalo, če ne bomo istočasno usposobili kreativnih kadrov, ki bodo poleg računalništva obvladovali tudi posamezne poslovne funkcije. V srednjeročnem planu razvoja AOP nismo zasledili vira sredstev za izobraževanje tovrstnih kadrov. Ali to pomeni, da je izobraževanje kadrov prepuščeno vsaki organizacijski enoti (Ljubljana, Ptuj, Postojna)? Ali menite, da je prav, da vzgoji lastnih kadrov v tem srednjeročnem obdobju nismo posvetili posebne skrbi?

Menimo, da bo razvoj obraten, to je, da se bo komuniciranje z računalnikom tako poenostavilo, da veliki večini tistih, ki bodo imeli opravka z njim, ne bo potrebno računalniško znanje, temveč predvsem sposobnost kreiranja podatkov za lastne potrebe. Iskra - Delta ima svoj izobraževalni center, kamor pošiljamo po potrebi

zaposlene iz centrov, pa tudi zaposlene iz tozdov, da lahko pridobijo osnovna znanja o računalništvu. Za sodelovanje z nami najraje usposobimo mlade strokovne kadre iz tozdov. Ti najbolj poznajo zahteve in potrebe svojega okolja po obdelavi. S tistimi, ki smo jih dosedaj vključili v naše delo v vseh treh centrih, smo zadovoljni in mislimo s tako prakso nadaljevati, to je poiskati kadre v lastnih vrstah. Ozko specializiranih profilov za direktno delo z računalnikom (t. j. sistemski programer, operater) pa potrebujemo na en računalnik 3 do 4, za katere pa mislimo, da jih v bodočnosti ne bo problem pritegniti, saj se mladina rada odloča za študije te vrste. Predvsem želimo ljudi z dobrim odnosom do dela, do sodelavcev in do uporabnikov, kajti naše obdelave so v bistvu proizvodna linija, pri kateri ne sme nič škripati, zato morajo biti ustrezni ljudje vselej na razpolago. Kdor na to ni pripravljen, mu mesta v računskem centru ni. S prehodom na financiranje prek storitev imamo

možnost povezati delo vsakega posameznika z dohodkom, ki ga pridobimo za njegovo storitev. Če bi imeli možnost še stimulativenega nagrajevanja, bi lahko dosegli še večjo učinkovitost.

V zvezi z enotnimi računalniškimi obdelavami se večkrat začenja tudi vprašanje organiziranosti službe za elektronsko obdelavo podatkov. Predstavite vaš koncept.

Organiziranost pogojuje stroške in ker so ti bistveno nižji, če smo organizirani v okviru delovnih skupnosti, vztrajamo v tej obliki. Če se bo pokazalo, da bomo imeli nižje stroške v kakšni drugi organizacijski obliki, se bomo na novo organizirali. Ni problem naša organiziranost, ampak organiziranost sozda Mercator na splošno, o čemer smo govorili v zvezi z informacijskim sistemom.

Odgovarjala je pomočnica direktorja sektorja za AOP, Alenka SRDIČ.

Sanjalo se mi je...

da je ZIS pri Koljčickem naročil dolgoročno vremensko napoved. Odgovor: za dinar oluja se sprema, za narod, koji para nema doči će još lošija vremena. A za birokratiju to se piše: od silne grmljavine nema kiše.

Proti toči z umetno točo

Jožica Bizjak - M-KK Sevnica

Akcijo vodi KK Sevnica

Kmetijske kulture so ves čas svojega razvoja izpostavljene vremenskim vplivom, glede na višino povzročene škode pa je toča na prvem mestu. Pri nas v Sloveniji smo se odločili za obrambo proti toči dokaj pozno.

Toča je ime za vrsto padavin, ki padajo najpogosteje v poletnih mesecih maj-julij in dosežejo različno velikost in težo. Velikost toče je od nekaj mm do cm, teža pa od nekaj gramov do 1 kilograma.

Toča nastaja iz večjih zmrznejenih kapljic, ki se dvigajo v hladnejše dele oblaka. Ko dosežejo točina zrna določeno višino, začno padati navzdol in se večati, ker se nanje primrznejo nove in nove kapljice. Ko dobijo zadostno težo, se usujejo na zemljo.

Da bi se izognili velikim katastrofom, ki jih povzroča toča so začeli v laboratorijih proizvajati umetna jedra, katerih lastnost je, da v oblakih povzročajo enake procese in postopke, po katerih nastajajo naravna jedra. To so poimenovali umetna toča.

S to umetno točo povzročajo nastanek velikega števila točilnih zrn, vendar majhnih dimenzij, tako da se na poti ob oblaka do površine zemlje že stopijo in ne povzročajo škode.

Nastanek številnih umetnih točilnih zrn povzročajo s pomočjo kemičnega reagensa, ki ga je treba vnesti v določen del oblaka v točno določenem času. Začetna faza nastajanja toče traja od 2 do 5 minut. V tem času je potrebno opraviti obrambo, ki ima več faz: s pomočjo radarja je potrebno predvideti žarišče nastajanja toče, določiti strelna mesta, od koder naj se izstreljujejo protitočne rakete, določiti število raket in vse elemente, potrebne za izstreljevanje raket.

Obrambo urejata Zakon o obrambi proti toči iz leta 1979 in odlok iz leta 1980.

Glede na področja s kmetijsko proizvodnjo so bila določena tri obrambna področja - za SV Slovenijo, osrednjo Slovenijo in Primorsko.

Naloge obrambe opravljajo Hidrometeorološki zavod SR Slovenije in območne skupnosti za obrambo pred točo oziroma od njih pooblaščen delovne organizacije.

Po programu oziroma sklepu JS skupščine SR Slovenije, naj bi sistem za osrednjo Slovenijo in JV Slovenijo stekel v letu 1984, vendar smo zaradi velike naravne katastrofe junija 1982 na območju Brežic, Krškega in Sevnice, s sistemom pohiteli, tako da smo ga začeli vzpostavljati že v juniju 1983 za Posavje, Savinjsko dolino, Šmarje in Novo mesto.

Finančna sredstva za nabavo opreme za opazovanje hidrometeoroloških dogajanj so že zagotovljena, oprema pa bo nameščena na Lisci v teku tega leta. Sedaj se opazujejo oblaki iz centrov v SV Sloveniji, v Posavju in v Savinjski dolini pa so že vzpostavljene zveze in strelne rampe za izstreljevanje raket. Finančna sredstva za zdaj zagotavljajo območne zavodne valne skupnosti, v javni obravnavi pa so tudi osnutki samoupravnih aktov.

Vso akcijo za vzpostavitev sistema pa vodi naša delovna organizacija Mercator-KK Sevnica, ki je pooblaščen ob območne skupnosti za obrambo pred točo.

Ljubljana, 6. 6. 1983: Nova poslovna enota tozd Kavarna Evropa –
Delavski dom

Mile Bitenc – Studio za ekonomsko propagando

Delavski dom včeraj, danes, jutri

V Mercatorju smo spet večji in bogatejši za eno restavracijo. Šestega junija so na izredni seji v TOZD Kavarna Evropa ustanovili novo poslovno enoto, Delavski dom; seveda je bil prej v vseh naših gostinskih organizacijah izveden referendum za pripojitev. S 30. septembrom pa bo ustanovljen v okviru DO Mercator-Hoteli gostinstvo novi TOZD Ajdovščina. V njegovem sestavu bodo poslovale tri enote: PE Delavski dom, PE Kavarna slašičarna Evropa in PE Kavarna bar Nebotičnik.

Zamisel je bila Tavčarjeva

Listam stare dokumente, ki jih imajo, na vso srečo, v Delavskem domu zelo lepo ohranjene. Toliko zanimivih stvari je zapisanih. O tem, zakaj in čemu so zgradili Delavski dom, o tem, kako so začeli z delom, pa do števil, ki govorijo o poslovanju, stroških, o uspehih.

Idejo, da se v Ljubljani zgradi Delavski dom, je dal 27. avgusta 1931 občinski svetovalec Ivan Tavčar. Sledile so takšne in drugačne seje, odobreno je bilo posojilo za gradnjo (brezobrestno!) in temu sklepu ni ugovarjal niti Centralni odbor za posredovanje dela v Beogradu.

Prvega avgusta leta 1932 so zasedli prvo lopato. Vendar pa so se proti gradnji na Bansko upravo pritožili nekateri občani, češ »da je zadolžitev mestne občine za zgradbo Delavskega doma negotovna in da tudi prostor, kjer

bila, zapisano pa je, da so v stavbi Delavskega doma nastanjene tri važne socialne institucije: Javna borza dela, Delavski azil in Javna kuhinja.

»Poslovanje azila in Javne kuhinje je urejeno s posebnim pravilnikom, hišnim in snažilnim redom. V azilu imajo prednost do stanovanja delavci in privatni nameščenci. Mesečna najemnina za sobo z eno posteljo znaša 150 din, za sobo z dvema pa 110 din, za sobo s tremi posteljami in dijaško ležišče pa se plača 100 din od postelje. V skupni spalnici plača prenočevalec 5 din dnevno. V navedenih najemninah je upoštevana tudi kurjava in razsvetljava ter dvakratna uporaba kopalnice.

Pred vselitvijo v dom, se vsakega stanovanca točno pregleda prtljaga ter v slučaju potrebe ista tudi razkuži. Obiskovalci skupnega ležišča se morajo pred vstopom v spalnice okopati, po potrebi tudi

so jih lahko kupili na blagajni. Dnevno so nudili tri vrste hrane, in to za ceno 2, 3 in 4 dinarje. Z ozirom na vrsto hrane, je bila jedilnica razdeljena v tri oddelke. Gost je sedel v oddelek, ki je ustrezal kupljeni nakaznici.

Za zajtrk so postregli s četrt litra kave za dva din, pol litra kave za 3 din ali pa četrt litra mleka za dva din. Povsod so zraven dobili tudi hlebec kruha. Za kosilo je bila juha, dve prikuhi in goveje meso s hlebčkom kruha za 4 din, brezmesno kosilo pa so lahko dobili za tri ali celo dva dinarja.

Da bi kuhinja pridobila stalne odjemalce, so že v začetku naslednjega leta uvedli abonentske bone in tako so abonentom za bone 4 dinarje ob nedeljah postregli celotno kosilo s pečenko.

Konec leta 1934 je bila napravljena bilanca, ki je pokazala dober uspeh. Delavski dom je kljub izredno nizkim cenam in kratki dobi poslovanja dosegel promet, ki mu je omogočal samostojno vzdrževanje.

Po petdesetih letih

Čas je naredil svoje in v petdesetih letih se je tudi kaj spremenilo. Veliko? Da, veliko, tako je ob pogovoru potrdil sedanji direktor Delavskega doma, Franc Skrt.

Danes je delavski dom v resnici nekakšen delavski hotel. V zadnjih letih so večino sob lepo in prijetno obnovili, uredili so kopalnice in sanitarije, poskrbeli so za odpravo takšnih in drugačnih pomanjkljivosti. Dom danes nudi streho več kot 300 ljudem. Kakih petindvajset od tega je stalnih stanovalcev, saj imajo za bivanje v domu stanovanjsko pogodbo. Večinoma so to ljudje, ki stanujejo tu že od začetka. Drugi so terenski delavci raznih organizacij, ki zanje najemajo sobe, del prostih postelj pa imajo na razpolago za dnevno prodajo. Trenutno imajo v Delavskem domu 315 prenočišč oziroma postelj. Od tega je 181 sob enoposteljnih. Bivanje tudi sedaj ni drago, saj je za nočitev v enoposteljni sobi treba odšteti le 18 starih tisočakov. Tako lahko mirne duše zapišem, da so v Ljubljani, pa morda tudi daleč naokrog, kar zadeva spanje, najcenejši.

Poceni pa je tudi njihova gostinska ponudba. Restavracija je za mnoge obiskovalce nepogrešljiva, saj se nekateri hranijo tam že desetletja. Ne le zato, ker je poceni, bolj zaradi tega, ker je hrana dobra in sveža ter raznovrstna. Škoda le, da mnogi Ljubljančani še vedno radi napravijo ovinek, ker imajo v mislih tipično delavsko menzo, kar pa že dolgo ni več.

Odprto tudi ob nedeljah

Pred petimi leti so restavracijo temeljito obnovili, na novo opremili, povečali in uredili tudi večjo posebno sobo, namenjeno prav za večje, zaključene skupine. Kdor enkrat vstopi v restavracijo in sede za mizo, ta bo verjetno postal stalni gost. Ob pogovoru mi je direktorica tozda Kavarne Evropa, Jožica Blaznik, še posebej poudarila tole: »Restavracija Delavskega doma je prav gotovo ena najboljših v Ljubljani, tako po sanitarnotehnični plati, od kuhinje, restavracije, do pomožnih prostorov, do same urejenosti, postrežbe, in seveda, dobre hrane.«

To povsem drži, saj se kolektiv na vso moč trudi, da bi dal od sebe kar največ. Dnevno pripravijo od 1200 do 2000 obrokov – od dopoldanskih malic, do kosil in večerij. Seveda na željo gostov pripravijo tudi jedi po naročilu. Glavni porabniki so predvsem stanovalci doma. Predvsem v popoldanskem in večernem času je restavracija močno zasedena.

Restavracija v Delavskem domu je tudi ena redkih restavracij v Ljubljani, ki so odprte ob nedeljah. Takrat je tudi promet še večji kot med tednom.

Zapisali smo že da so cene nizke. Nizke cene pa veljajo tudi za točilnico. Samo primer: ekspres kavo dobite tam za 16 dinarjev. Morda še to: ko so ocenjevali restavracijo delavskega doma, so ji strokovnjaki prisodili tri zvezdice.

Še bo potrebna obnova

Že pred leti so začeli z obnovo Delavskega doma. Največ so naredili doslej za gostinsko ponudbo, saj je bila osnova za to prepotrebna preureditev in posodobitev kuhinje in pomožnih prostorov. Leta 1977 so obnovili tudi ves restavracijski del. Začeli so obnavljati sobe, sanitarije, kopalnice. Vso napeljavo – električno in vodovodno, so morali tudi zamenjati. Uredili so skladišča, zamenjali streho in pleskali okna, asfaltirali so dvorišče...

Veliko sredstev je bilo potrebnih za vse to in tudi v bodoče bo še marsikateri dinar šel za obnovo. Načrtov in hotenj je celo več kot možnosti. Vendar bodo zdaj, združeni v Mercator-Hoteli gostinstvo, oziroma v bodoči tozd Ajdovščina, takšne stvari lažje reševali. Po besedah tovarišice Blaznikove, kakšnih večjih problemov ne bo, saj je naprimer Kavarna Evropa urejena in zdaj zahteva le sredstva za tekoče vzdrževanje. Nebotičnik bo potreboval nekaj več, saj bo potrebno in tudi nujno zamenjati vso napeljavo. Z združenimi sredstvi bo to lažje in lažje se bo tudi lotiti načrtov Delavskega doma. Fasada zgradbe je nedvomno zdaj največji problem; z ureditvijo le te bi ta markantna zgradba, ob enim največjih ljubljanskih križišč prav gotovo dobila povsem drugačen videz. V kratkoročnem načrtu pa že imajo ureditve in povečanje skupne pralnice in likalnice za vse poslovne enote bodočega tozda Ajdovščina, ki bo v prostorih Delavskega doma.

Hkrati s to obnovitvijo nameravajo urediti tudi samopostrežno pralnico za goste oziroma stanovalce doma. Ko govorimo o prenovi, naj omenim še delno posodobitev kuhinje, zamenjavo dela pohištva v sobah in...

Še nekaj je danes v Delavskem domu; to je takoimenovana delav-

– Delavski dom je bil zgrajen v letih 1932–1933. Kasneje so nadzidali še eno, četrto nadstropje.

– Od 1. 7. 1977 je delovna organizacija gostinsko podjetje Delavski dom, enovita delovna organizacija, ustanovljena z združitvijo nekdanjega zavoda Delavski dom in gostinskega podjetja Restavracija Delavski dom.

– Stavba, s katero gospodarji gostinskega podjetja Delavski dom, ima skupaj približno 6400 m² poslovne površine.

– Od 6. 6. 1983 je Delavski dom poslovna enota v sestavu Mercatorja, delovne organizacije Hoteli gostinstvo, tozda Kavarne Evropa.

– Cilji združitve v novo temeljno organizacijo delovne organizacije Mercator-Hoteli gostinstvo, TOZD Ajdovščina, so predvsem naslednji:

– hitrejši razvoj socialističnih, samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov in krepitev materialne osnove dela;

– nadaljnji in hitrejši razvoj gostinskih in drugih uslug;

– večja finančna zmogljivost in ugodnejše možnosti za pridobivanje bančnih in drugih kreditov;

– racionalizacija in ekonomizacija poslovanja pri opravljanju strokovnih, pomožnih in drugih administrativnih del;

– zagotovitev uspešnosti poslovanja z organizacijo vseh poslovnih funkcij (nabave, financiranje, kadrovanje) v okviru poslovne politike nove TOZD in na osnovi delitve dela v delovni organizaciji M-Hoteli gostinstvo;

– združevanje sredstev za nadaljnji razvoj in nove investicije;

– krepitev ekonomske sposobnosti poslovanja in s tem lažje premagovanje težav, ki nastajajo pri poslovanju;

– vzpostavitev poslovne politike, ki temelji na osnovi specializacije storitev in združevanju razdrobljenih zmogljivosti v ožjem gospodarskem prostoru.

– Poslovna enota Delavski dom ima delovni enoti: restavracijo in prenočitve.

– Poslovna stavba Delavski dom je v Ljubljani, na Prešernovi cesti številka 30.

Delavski dom v Ljubljani na križišču cest zahod-vzhod in sever-jug.

Kmalu bo čas za kosilo, ko bo restavracija zaživela.

Fotografije: Mile Bitenc

Kuhinja v Delavskem domu je bila pred nekaj leti prenovljena.

ska knjižnica, ki je v te prostore prišla po vojni (prej je bila tam borza dela, potem invalidske delavnice). Tiha želja kolektiva je, da bi v prihodnosti tam uredili sodobno dnevno kavarno in slašičarno.

Kolektiv s 56 delavci

Kolektiv Delavskega doma je majhen – zaposlenih je vsega 56 delavcev. Povedali so mi, da je večina že »starih mačkov« po delov-

nem stažu seveda. Nekaj jih je, ki združujejo delo tam že od dvajset do trideset let.

Kolektiv je zelo prizadeven, enoten, tovariški. Le tako lahko nekaj ustvarijo in vtaknejo tudi v obnovo, za dopolnilno izobraževanje, za stanovanjski sklad, za povečanje počitniških zmogljivosti in še kaj.

Pretek delovne sile je neznaten, saj se tudi mnogi mlajši delavci kaj hitro navežejo na kolektiv.

Obisk v delovni organizaciji

Vesna Bleiweis – center za obveščanje

Bodo sprejeti ukrepi zadostovali?

Ne samo zaradi opozoril na poslovne rezultate, dosežene v posameznih članicah sozda, temveč predvsem zato, da bi lahko predstavili aktivnosti organizacij, ki poslujejo na robu rentabilnosti, smo se odločili obiskati delovno organizacijo M-Potrošnik v Lenartu. Če se moramo nasloniti na lastne sile, potem pogledajmo kje te sile so in kaj lahko pomenijo v prizadevanjih za boljše gospodarjenje. Vse prevečkrat namreč ugotavljamo, da tako imenovani interni ukrepi pomenijo le odločitev za ukrepe, ki bi morali biti del normalnih in ustaljenih poslovnih odločitev. Če so predstavljene Potrošnikove drugačne, presodite sami.

V Potrošniku se pravzaprav od dokončanja blagovnice otepajo s težavami. Pa ne, da ne bi bili delavni, prizadevni in skrbni.

Predimezioniran, drag objekt terja in pobira svoj davek. Če bo tudi zahteva kreditorja po spremeni obrestni meri za investicijski kredit realizirana, potem se v Potrošniku upravičeno bojijo konca leta. Ne bi pa bilo pošteno vse težave naprtiti enemu samemu objektu, temveč moramo tudi objektivno ugotoviti da »svaštarenje« povesod in na vsakem mestu ne prinese nič dobrega. Od tod tudi ena od odločitev, da se s tem preneha.

Preden se lotimo konkretnega obravnavanja posameznih sprejetih ukrepov, moramo osvetliti tudi nekatere specifičnosti, ki naj pomagajo oceniti položaj delovne organizacije tako v okolju, v katerem dela, kot njen položaj v poslovnih vezeh sozda.

Lenarška občina je najmanj razvita slovenska občina. To potrjujejo podatki o narodnem dohodku oziroma družbenem proizvodu na prebivalca. Večjih industrijskih obratov ni, še ti, ki so, pa po večini životarijo, saj so le 3 tovrstne delovne organizacije v letu 1982 izkazale soliden poslovni rezultat. S tem je na dlani, da je kupna moč prebivalstva nizka. Pretežen del prebivalstva se ukvarja s kmetijstvom kot dopolnilno oziroma osnovno dejavnostjo. Prav tako ne moremo mimo dejstva, da oddaljenost naselij od občinskega središča zahteva razvejano prodajno mrežo, ki hoče v največji meri ustreči kupovalnim navadam in razvadam potrošnikov. Slabe komunikacijske povezave in pomanjkanje bencina pa sta dodatni okoliščini, ki vplivata na asortiman blaga v teh, od občinskega središča oddaljenih trgovin oziroma poslovnih enotah.

»Del krivde za zaostajanje v razvoju Lenarške občine nosijo tudi nesposobne občinske strukture, ki niso izkoristile ponujanih možnosti za razvoj, temveč so ostale, in so še, bolj ali manj birokratski dejavniki.« je ostro besedoval direktor delovne organizacije, Mirko Košmerl. »Kar pa se tiče poslovne povezanosti v sozdu, ocenjujemo samo odločitev za združenje v sozd Mercator kot prelomnico v našem razvoju. Posodobljeni prodajni prostori in zgrajena blagovnica, čeprav nam dela sive laze, so objekti, ki govorijo in navzven. Na vznoter pa nam povezanost v sistem prav gotovo zagotavlja večjo mero socialne varnosti in nadaljnji razvoj. Ob tem pa lahko kritično pripomnim, da poslovne povezave v smislu oziroma vsebini, kot jo opredeljujejo samoupravni sporazumi o združevanju dela in sredstev med trgovino na debelo in trgovino na drobno in letni ter srednjeročni planski akti sozda, še niso prav zaživele. To občutimo prav pri poslovanju z Mipom, ki bi moral kot osrednja grosistična organizacija za oskrbo severovzhodne Slovenije bolj prisluhniti željam in potrebam sozdovalnih organizacij, ter temu primerno zagotoviti strežbo. Ugotavljamo namreč, da MIP tudi s konjunktornim blagom bolje oskrbuje konkurenco, kot našo organizacijo.« Kot dokaz direktor pokaže zapisnik sestanka s poslovodji,

skimi spremembami. Sicer pa se ne bojimo, da bi uresničevanje sprejetih sprememb v poslovanju med delavci povzročilo odpor ali pa izigravanje. V naši delovni organizaciji je navada, da zasedanjem delavskega sveta prisostvujejo tudi člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Tako je zagotovljeno obveščanje vseh delavcev preko delegatov delavskega sveta in delegatov samoupravnih delovnih skupin, ki sestavljajo izvršilni odbor sindikalne organizacije. Zavest, da moramo predvsem sami delovati tako, da ob koncu leta ne bomo zašli v še večje težave, je pri naših delavcih velika. Trudimo se, da bi delavce pravočasno in preko učinkovitih oblik obveščanja obvestili

kjer so navedene njihove pritožbe. Vrnimo se k ukrepom, ki jih je sprejel delavski svet Potrošnika z

Idilična podoba Lenarta bi lahko marsikaj obetala. Foto Vesna Bleiweis

namenom, da se odpravi ali pa vsaj ublaži vzroke slabega poslovanja, na katere lahko vpliva:

- prepoved opravljanja prometa z nekaterimi blagovnimi skupinami oziroma artikli v poslovnih enotah,

- ukinitve specializirane poslovalnice za elektrotehnično blago,
- prodaja določenih vrst blaga izključno v blagovnici,

- odprava prekrivanja poslovnega predmeta v poslovalnicah »Dom« in Železnina,

- sprememba obratovalnega časa (deljen delovni čas) v poslovnih enotah izven sedeža organizacije,

- racionalno zaposlovanje v kritičnih primerih (sklenitev delovnih razmerij za določen čas ali čas, krajši od polnega delovnega časa) ter zahteva, da delavci opravljajo tudi dela, ki niso eksplicitno navedena v njihovem opisu del in nalog.

Prvim štirim od naštetih ukrepov bi lahko rekli »ukrepi za znižanje zalog in odpravo individualnih presoj za naročanje blaga.« S polic v poslovnih enotah naj bi tako izginilo blago, ki ga je edino koristno prodajati v blagovnici ali pa specializirani trgovini (čevlji, metersko blago, elektrotehnični material itd.).

Uresničitev teh ukrepov bo v prvi vrsti posegla v nakupovalne navade potrošnikov in prizadela obnašanje tistih poslovdij, ki menijo, da se mora ponudba blaga v vsaki podeželski trgovini kosati s ponudbo v večjem središču. Prav na to temo smo hoteli slišati nekaj več tudi od predsednikov delavskega sveta in izvršilnega odbora osnovne organizacije sindikata. Prav gotovo nekaj razlogov za poslovanje takšno, kakršno je, nosi tudi subjektivne pečate in slabosti. Za te razloge vemo, zato je del ukrepov povezan tudi s kadrov-

o tekočih poslovnih rezultatih vsake enote kot o skupnem rezultatu. Prvim od naštetih ukrepov je pot do uresničevanja zagotovljena, težje pa je s spremembami delovnega časa. Nespametno vztrajanje občine, da ostane obratovalni čas v vseh poslovnih enotah nespremenjen, nam dela največ težav. Da ta ostane nespremenjen v občinskem središču, je še nekako razumljivo, nerazumljivo pa je vztrajanje na enakem času v manjših krajih. Natančno vemo, kdaj so v teh poslovnih enotah »špice« in kdaj v trgovino ni nikogar. Prav pri tej spremembi bi se dalo nekaj iztržiti – tako z racionalno zaposlitvijo delavcev kot pri samih poslovnih stroških. Pri tem ukrepu ne vidimo težav samo v spreminjanju občinskega odloka, temveč jih bo nekaj nastalo tudi pri naših delavcih. Vendar je treba v to kisto jabolko ugrizniti.«

»Pri razporejanju dela smo si doslej precej pomagali z vajenci. Ker pa smo z vso ihto začeli usmerjeno izobraževanje, teh fantov in deklet danes ni. Zato bomo morali v kritičnih primerih (predvsem tam, kjer opravljata delo eden ali dva delavca) zaposlovati delavce za določen čas, iskati rešitve v začasnih razporeditvah in podobno. Čeprav lahko mirno trdim, da pri nas ne gre za presežek delavcev, bomo morali z drugačno notranjo organizacijo dela predvsem v blagovnici, racionalneje izkoristiti tudi te kapacitete. O zaposlovanju novih delavcev ni govora,« je dodal Mirko Košmerl.

Slišali smo tudi za pobudo Sob Lenart, da bi se k Potrošniku priključil tozd Gostinstvo, ki je v sestavi lenarškega Agrokombinata, vključenega v sozd TIMA. »Res je bila dana ta pobuda. Občinski možje so ocenili, da bi bilo to smotno.« »Kako resno pa ste to pobu-

do vzeli? Gledati samo skozi podatek, da organizacija ni imela izgube, je premalo, da bi lahko mirno rekli »da« ali »ne«. Pa tudi na Timino stališče bi kazalo počakati. Pri tej pobudi se ne moreš otrestiti vtisa, da gre za politiko »če že kdo tone, je čisto vseeno, kdo tone z njim.« Potapljačemu je treba le pravočasno zagotoviti, da ga bo nekdo tik pred zdajci potegnil iz vode«. Tako nekako smo vrtali v svoje sogovornike. »Pobuda je resnično občinska, neprevejena pa je reakcija Time.

V sedanjih fazi smo storili samo to, da smo si ogledali poslovne enote tozda Gostinstvo in ugotovili njihovo stanje. To stanje je razvidno iz oglednih zapisnikov, ki vsebujejo pomanjkljivosti, ki jih je

treba dopravit. Pa ne gre samo za sredstva. O misli, ki zadeva potapljanje pa bi dejal tole: res se birokratske strukture večkrat obnašajo tako. Če je obnašanje v zvezi s pobudo tudi tako, potem moram reči, da za tako združevanje nismo. Delavci Potrošnika se škrilce, v katerih smo, zavedamo in predvsem sami smo se dolžni iz njih izveči. Ali bomo v tem v celoti uspeli ali ne, je odvisno od naše pripravljenosti uresničevati sprejet program ukrepov. Da pa jih moramo, silom ili milom, je jasno,« je odgovoril sekretar osnovne organizacije ZK.

»Dvajset let bo minilo te dni, odkar sem direktor Potrošnika. Če ne bi imel za seboj tako delovnega in vestnega kolektiva v Potrošniku ne bi imeli dosti pokazati. Zato tudi ni bojzani, da začrtana ne bi izpeljali. Razmere za trgovino niso ugodne in lahko njihovo poslabšanje še pričakujemo. Dejstvo, da prav preko izrazitega odrekanja na račun osebnih dohodkov le nekako lezemo, je zaskrbljujoče. Tudi za dobro delo slabo stimuliran delavec ne bo več pripravljen dobro delati. S tem pa postavljamo na kocko predvsem zavzetost samih delavcev, da bi bolje in več delali. Zato smo se odločili, da rešimo tudi problem osebnih dohodkov. Dosedanji sistem linearne zviševanja obračunske vrednosti točke v odvisnosti od doseženega poslovnega uspeha posamezne poslovne enote, je neučinkovit in neuporaben za stimuliranje osebnega vloženega dela. Morali pa bi imeti na ravni sestavljene organizacije izdelane enotne osnove in merila ali pa vsaj enotno metodo za vrednotenje tipičnih del oziroma nalog. Na ta način bi se izognili večnemu primerjanju in ugibanju zakaj so za delavce iste poklicne skupine v vsaki sozdovi organizaciji uporabljena drugačna merila in drugačna metodološka izhodišča za vrednotenje del in nalog in pogojev dela,« je menil Mirko Košmerl.

Čeprav razlogov za pretiran optimizem v Potrošniku ni, pa so delavci med seboj ljudje, s slabimi in dobrimi stranmi. Ne gre jim ravno najboljšo, pa vendar spravijo skupaj akcije, ki kažejo na to, da z dobro voljo in prizadevanjem tudi slabo lahko premagajo. Želimo in privoščimo jim, da bi premagali tudi poslovne težave. Vendar pa je tu potrebno več kot samo dobra volja.

Ob upokojitvi Rudija Barba

Ljuba Sukovič – M-Velepreskrba, TOZD Standard Novo mesto

Vogali hiše Mercator

S prvim aprilom letos je iz našega tozda odšel v pokoj Rudi Barbo, ki je opravljal zahtevne in odgovorne naloge vodje komercialne službe v tozdu Standard Novo mesto vse od oktobra leta 1967, ko je prišel v našo delovno organizacijo.

Ne samo naloge s svojega področja, tudi druge v okviru našega tozda in sozda Mercator je ves čas reševal z veliko zavzetostjo in se zavzemal za enotno politiko družine Mercator ter vedno in povsod poudarjal pripadnost sozdu.

Njegova zavzetost za delo in dosledno izpolnjevanje sprejetih nalog in usmeritev nadaljnega razvoja in medsebojnih odnosov so prispevali k uspešnosti, ugledu našega tozda, v odnosih do naših kupcev, kakor tudi v odnosih našega tozda znotraj Mercatorja, kar še posebej izpričuje priznanje za njegovo delo s strani vodstva sozda Mercator, ki mu je bilo izrečeno na sestanku v Ljubljani.

Prepričani smo, da prenehanje delovnih obveznosti Rudija Barba v našem tozdu ne bo tudi odtujitev od sodelavcev, od našega dela in življenja. Za ves čas našega skupnega dela in sodelovanja so značilni dobri medsebojni odnosi, ki nas v preteklosti niso nikdar razdvajali. Zato upamo, da nam bo s svojimi bogatimi izkušnjami svetloval tudi v bodoče pri našem delu, da se bo pogosto oglašal v

naših prostorih. Mnogokrat je dokazal, da zaupa in naraščaj in mu pomagal s svojimi nasveti. V nadaljnjem življenju mu želimo predvsem dobrega zdravja in mnogo srečnih in zadovoljnih ur pri delu v sadovnjaku in vinogradu.

Mercator

TRGOAVTO • Koper

TRGOVINA, SERVIS n. sol. o. Koper, JLA 25 a

30 let

Letošnje leto mineva 30 let dejavnosti Mercator-Trgoavta. Ob tej priložnosti smo se delavci delovne organizacije, upokojnenci in gosti zbrali 4. junija 1983 v novih servisnih prostorih tozda Servis Koper.

V M-Trgoavtu dela danes 367 delavcev, ki so lani dosegli 2.434.597.000 din prihodka, 214.384.000 dinarjev dohodka in 42.472.000 dinarjev čistega dohodka in ki upravljajo 828.229.000 din družbenih sredstev.

Kopru s trgovino in majhnim servisom. Danes opravljamo našo dejavnost po celotnem jugoslovanskem ozemlju s 34 prodajalnami, trinajstimi prodajnimi referenti in modernimi servisnimi kapacitetami, ki jih z odpiranjem nove proizvodne hale povečujemo za nadaljnjih 1110 m².

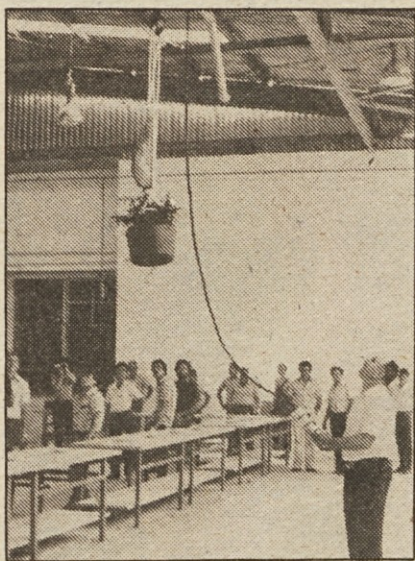
dom Mercator in kasneje do združitve v SOZD. Teško se je odločiti za tak korak, vendar smo vedeli, da je Mercator slovenska firma, to pomeni, da je odprta za celoten slovenski trg in s tem tudi jugoslovanski. To osnovno zagotovilo smo potrebovali. Mercator nam je to nudil in ne samo to, temveč smo v sklopu Mercatorja na tem prostoru postali nosilci razvoja avtomobilske stroke, športa, rekreacije in kmetijske mehanizacije. Danes lahko ugotavljamo, da se naša prizadevanja uresničujejo, še več, sodelovanje z Mercatorjem se je v letu in pol zelo razvilo, tako na finančnem področju, zunanjetrgovinskem področju, kakor tudi v oskrbi posameznih podjetij z našim programom.

Direktor delovne organizacije se je na koncu svojega govora pomudil še pri nekaterih socialnih vidikih naše delovne organizacije. Poudaril je, da smo reševanju stanovanjskih vprašanj namenili od leta 1969 do danes skoraj tri milijarde starih din, da uspešno organiziramo letovanje delavcev v 12 počitniških prikolicah in da smo vsa ta leta izobraževali lastne kadre, ki danes uspešno delajo v naših vrstah.

Direktor delovne organizacije Bruno Miklavec je v svojem govoru poudaril, da segajo začetki delovanja naše delovne organizacije v leto 1953, ko je bilo v Kopru ustanovljeno trgovsko podjetje Avto Jadran. Do leta 1963, ko je bilo organizirano Veletrgovsko podjetje Trgoavto, smo šli skozi razne spremembe in združevanja. Avto Jadran je postal Zadržni servis, pa kasneje Mototehna in se leta 1962 združil s podjetjem Auto-commerce Koper v Imex, ki pa je živel le dobro leto in iz katerega je po prenehanju nastal Trgoavto.

Predsednik delavskega sveta tozda Servis Koper, Bruno Hrvatinić polaga temeljni kamen, dne 26. 11. 1982. Foto Bačar

Na proslavi ni manjkalo pršuta in pristnega vina.

Od 1. maja 1963 pa do konca leta 1973 sta delovali v Trgoavtu dve samostojni dejavnosti z ločenim obračunom, to je trgovska in servisna. V letu 1974 smo organizirali dve temeljni organizaciji, po dejavnostih, leta 1979 pa smo se reorganizirali v obliko, ki obstaja še danes, to je delovno skupnostjo skupnih služb.

V letu 1980 smo uspešno izvedli združitve s tozdom Avtomaterial Koper iz sestave Mercator Nanosa in se nato s 1. 1. 1982 vključili v veliko družino sozda Mercator.

Trgovski del Trgoavta s servisom v Portorožu je bil in je tesno povezan z Zavodi Crvena zastava Kragujevac, katerih prodajno servisna organizacija smo. Z večanjem proizvodnje Zastavinih vozil se je večal tudi promet trgovine, tako da je postal program ZCZ osnovni program trgovine. V začetku je delo trgovine bilo vezano pretežno na uvoz delov, ker domače industrije za proizvodnjo rezervnih delov in opreme ni bilo. Z razvojem domače proizvodnje delov in opreme, je Trgoavto prevzemal prodajo te proizvodnje. Začetek dela ni bil ravno lahak. Teško je bilo prodajati domače blago ob hudi konkurenci blaga iz uvoza. Vendar nismo nikdar odstopili od tega, da je prava usmeritev Trgoavta v prodaji blaga domače proizvodnje. Teško so nas nekateri razumeli, tudi v podjetju ni bilo lahko. Ni bilo lahko prepričati uhojenih poti dela, prepričati ljudi, da je dolgoročno delo z domačo proizvodnjo, čeprav je zaslužek boljši pri uvozu.

Vendar se je ta usmeritev Trgoavtu močno obrestovala, ko je družba začela omejevati uvoz. Takrat je veliko podjetij ostalo brez dela. Tudi Trgoavtu ni bilo lahko, vendar je imel že trden položaj pri domačih dobaviteljih in prebrodi-

li smo ta preobrat, brez večjih težav. Trgoavto je vedno vodil politiko, da tistega, kar je mogoče proizvesti doma, ne uvozi ter se je s tem vključeval v stabilizacijsko politiko Jugoslavije.

Z restikcijo pri uvozu smo tudi v servisni dejavnosti začeli razmišljati o razširitvi servisiranja na domače programe. Servis v Kopru je bil do tedaj usmerjen predvsem na Mercedesov program. Leta 1979 smo se z Zavodi Crvene zastave sporazumeli, da TOZD Servis v Kopru postane garancijski servis za tovorni program Zastave. Ta odločitev je močno povežala trgovino in servisno dejavnost, tako da lahko trdimo, da je v tem letu s programsko preusmeritvijo in že omenjeno reorganizacijo čvrsteje zaživela delovna organizacija kot celota.

Naša dejavnost se je začela v

Osnovne dejavnosti, ki jih opravljajo naše temeljne organizacije so danes naslednje:

Temeljna organizacija Trgovina na debelo opravlja prodajo na debelo zunanjim kupcem ter nabavo za vse temeljne organizacije.

Temeljna organizacija Trgovina na drobno opravlja prodajo na drobno ter oskrbuje servisne TOZD.

Temeljna organizacija Servis Koper servisira program ZCZ - tovorni program Mercedes - FFB in vozila iz programa IMV.

Temeljna organizacija Servis Zastava Portorož pa servisira osebni program ZCZ.

Nova hala

Naši jubilianti. Od leve proti desni stojijo: Dario Tedeško, Pilepić Miljana, Anton King, Breda Pelko, Rudi Črnac, Tomo Milanović, Albin Kocjančić, Silvo Kocjančić; čepijo: Aleksander Blečić, Bruno Božić, Jožica Zabunov in Vojko Cah.

Stari delavniški prostori

osnovnimi nosilci proizvodnje vozil ZCZ, FFB, v pripravi pa je sporazum z IMV Novo mesto. Trgoavto ima podpisane samoupravne sporazume o združevanju dela in sredstev oziroma dolgoročnem sodelovanju praktično z vsemi proizvajalci delov in opreme našega programa. TOZD Servis Koper je svoje delo vezal na dolgoročno sodelovanje s servisiranjem vozil transportnih podjetij ter z drugimi lastniki vozil. V ta namen je podpisal 45 sporazumov o dolgoročnem sodelovanju.

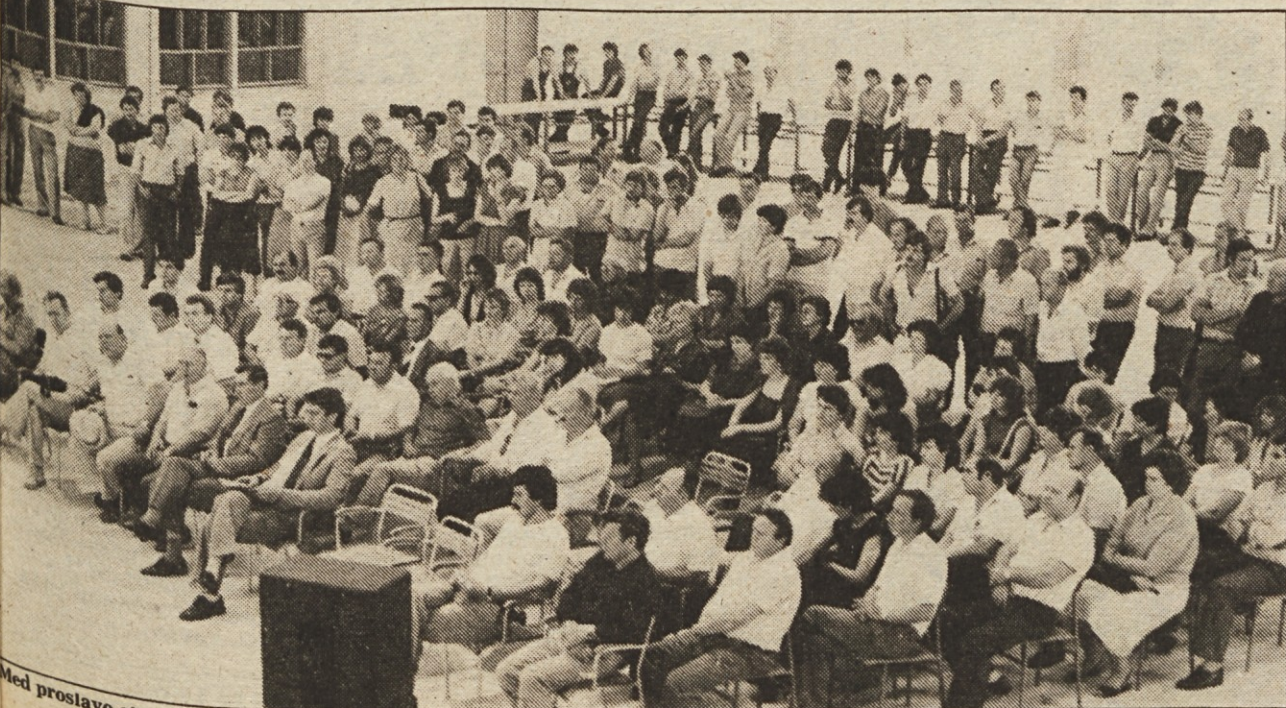
Hiter razvoj Trgoavta je prinesel tudi nove dileme, kako nadalje in ali bo lahko Trgoavto sam zdržal v novem oblikovanju družbene reprodukcije. Dejstvo je, da je Trgoavto prerastel potrebe regije. Za nadaljnje življenje potrebuje širši prostor. Vsako zapiranje možnosti delovanja Trgoavtu pomeni nevarnost za nadaljnji razvoj. Ta osnovna dilema prostorskega delovanja Trgoavta nas je pripeljala do konkretnih razgovorov s soz-

Direktor tozda Servis Koper, Franc Škerjanc je v svojem kratkem pogovoru spregovoril predvsem o novi hali, ki je bila zgrajena v rekordnih šestih mesecih. Predračunska vrednost 22.280.000 din s končnim obračunom ne bo presežena, kar je v današnjih časih dosežek. V hali bo 10 novih delovnih mest za servisiranje tovornih vozil.

Zbrane je v imenu sozda Mercator pozdravil namestnik generalnega direktorja Vukadin Nedeljković. Sledila je obdaritev delavcev, ki delajo 10 oziroma 20 let pri Trgoavtu in ki imajo mnogo zaslug, da smo se vsa ta leta uspešno razvijali.

Po uradnem delu smo se skupaj odpravili na piknik v Simonov zaliv v Izoli, kjer smo preživeli prijetno popoldne in večer in tako zaključili proslavo 30-letnice M-Trgoavta.

Gojmir Božić
M-Trgoavto, Koper

Med proslavo ob otvoritvi. Vse foto: Franc Obolnar

Predstavljamo

Sergej Paternost - DSSS

Poslovalnice Opskrbe Čabar

Ker o tem tozdu že dobro leto nismo pisali v našem časopisu, smo se odločili obiskati nekaj njegovih trgovin.

V današnji številki predstavljamo dve poslovni enoti: PE Tršče, ki posluje že polnih 25 let in najmlajšo PE v Parku, ki posluje šele 11 mesecev.

Najprej smo se obrnili na poslovodjo PE Tršče, Jožeta Redeta, ki prav tako polnih 25 let dela v tej poslovalnici. Povedal nam je:

Poslovalnica PE Tršče je samopostrežna trgovina v središču vasi

Tršče ob glavni cesti za Gorski Kotar. Površina objekta znaša cca 200 m², s tem da ima na dvorišču še približno 100 m² odprtega skladišča. Po tipu trgovine ustreza tako imenovanemu super marketu, saj je tu vse, razen mesa in avtomobila.

Kupci so v glavnem občani vasi in okolice, okoli 1200 prebivalcev, in deloma prehodni kupci.

V poslovalnici je zaposlenih 9 delavcev, ki napravijo mesečno okoli 4,5 milijonov dinarjev prometa. Delo opravljajo v deljenem delovnem času od 7.30 do 12.00 in od 16. do 18. ure.

V razgovoru nam je poslovodja Josip povedal še, da bi nedvomno napravili več prometa, če bi imeli blago, zlasti gradbeni material in belo tehniko.

Po njegovem mnenju, bi se morale posamezne poslovalnice v njihovem tozdu bolj specializirati predvsem pri gradbenem materialu, saj sedaj nabavljajo vse proizvode, kar pa ni gospodarno zaradi pomanjkanja blaga.

Tudi zaloge imajo večje od normalnih, to pa zaradi tega, ker so oddaljeni od nabavnih središč in ker jim ne dobavijo blaga takoj po naročilu.

Problem imajo tudi pri galantijskem blagu in železnini. Doba ve tega blaga zamujajo in jim ga kljub obljubam ne dostavljajo pravočasno.

V glavnem pa je Jože Rede s svojim delom kljub 25-letnem stažu zadovoljen.

Naj omenimo, da ima poslovalnica tudi točilnico, kjer smo potekali že s kozarcem točenega piva. Točijo tudi raznovrstne alkoholne in brezalkoholne pijače.

Poslovodji Redetu smo zaželeli še nadaljnega uspešnega dela pri vodenju trgovine.

Na našem obisku po poslovalnicah tozda Opskrba Čabar smo se ustavili tudi v vasi Parg, ki je na vzpetini nad križiščem ceste, ki pelje v Čabar oziroma Gorski Kotar.

Poslovalnica je v pritličju zasebne hiše in meri okoli 60 m².

V odsotnosti poslovodje smo se

Poslovodja poslovalnice Tršče, št. 163, Josip Rede.

na kratko pogovorili s prodajalko in točajko v bifeju, Marenko Gašparac.

Njihova PE je klasična prehrambena trgovina, ki ima tudi točilnico pijač.

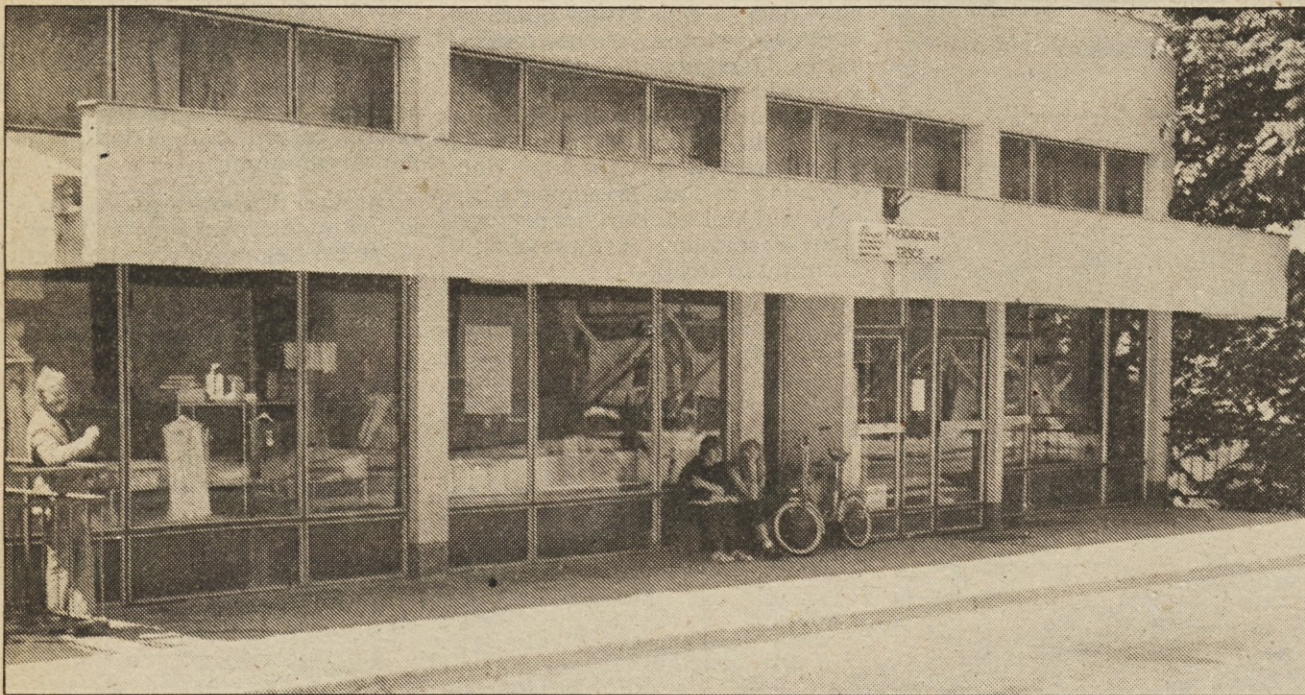
V obeh oddelkih so zaposleni trije delavci. Točilnica ima mesečno okoli 200 tisoč dinarjev prometa. Gostom nudijo poleg hlajenih alkoholnih pijač tudi točeno pivo, kar je redkost celo v boljših gostinskih obratih večjih krajev. Na električnem žaru pečejo piščance, poleg njih pa postrežejo tudi druga hladna jedila.

Menimo, da je lahko ta točilnica v vzor drugim, bolj slavnim bifejem glede raznovrstnosti ponudbe gostom.

Prodajalki Marenki Gašparac smo zaželeli nadaljnega uspešnega dela in se poslovili od prijaznega okolja.

Nanosove
vesti

Samopostrežna trgovina v vasi Tršče TOZD Opskrba Čabar.

Trajna korist

Jožko Veselič

Sekundarne surovine – čisto okolje

V tozdu Preskrba Portorož je že pred tremi leti neopazno stekla akcija za zbiranje sekundarnih surovin – odpadnega papirja, predvsem kartonske embalaže. Ni namen tega zapisa, da bi se z njim hvalili, temveč da pospešimo akcijo in vzpodbudimo tudi druge delovne organizacije in tozde, da bi nam sledili.

Tozde je pred leti nabavil stiskalnico, ki omogoča stiskanje in povezovanje sekundarnih surovin za nadaljnji transport. Prvotno je stiskalnica samevala in že je kazalo, da so sredstva negospodarno naložena. Ob prometu v skladišču je vsak dan ostajalo vse več prazne kartonske embalaže in papirja, ki je brž napolnila nameščeni kontejner za smeti. Počasi, toda vztrajno smo pričeli odbirati dobro od slabega in že so nastale prve vezi stisnjene papirja.

Zgledi vlečejo, kot pravi star pregovor. Prihajale so prve pošiljke iz naših poslovalnic, ki so do takrat s kartoni in papirjem polnili smetnjake ali papir celo sežigali. Na ta način že sedaj v roku enega meseca zberemo okrog petindvajset vezov, ki tehtajo skoraj tona in pol papirnih surovin.

Z malo več truda celotnega kolektiva bi ti uspehi lahko bili še večji. Pri tem bi bila korist trojna. Prva, ker s tem hkrati prispevamo k čistemu in zdravemu okolju, kar ni tako nepomembno v času, v katerem živimo. Drugič, dajemo naši industriji surovine za proizvodnjo, ki jih mora sedaj celo uvažati. Tretjič, koristi imajo tudi družbenopolitične organizacije tozda, ki si na ta način ustvarjajo sredstva za svojo dejavnost.

V tej obliki smo v povezavi s specializirano DO »Surovina« pri-

Če upoštevamo, da za izpeljavo akcije niso potrebna znatna sredstva, in da se te vrste odpadnega materiala lahko prevažajo na zbirno mesto v povratni vožnji z lastnimi sredstvi.

Za odvoz zbranih in za prevoz pripravljenih surovin poskrbi DO »Surovina« kakor kaže posnetek.

Upamo, da v tej akciji nismo edini primer.

skrbeli »Sladkogorski« nujno potrebne surovine dobro znanih izdelkov papirne konfekcije »Paloma«.

Poslovalnica št. 133 Part, s točilnico. Vse foto: Sergej Paternost

Na obisku pri Radenski

Sergej Paternost

Sindikalni izlet strokovna ekskurzija

V letošnjem letu se je delovna skupnost skupnih služb v Nanosu odločila, da poveže svoj letni sindikalni izlet s strokovno ekskurzijo oziroma z ogledom zdraviliškega središča Radenske in ogled polnilnice Radenske v Radencih. V petek, 10. junija se je zbralo ob 6. uri pred hotelom Kras 40 udeležencev.

Z malo ostarelim, vendar še vedno dobrim starim Mercedesom 320 smo se odpeljali proti Ljubljani. Zaradi kroničnih zamudnikov smo odpeljali iz Postojne s 30-minutno zamudo.

Prva postaja so bile Trojane, nakup krofov in osvežitvev s kavico in drugimi pijačami.

Ob prihodu v Radence nas je

prisrčno sprejel vodja prodaje Radenske za Slovenijo in Istro, tovariš Bogomil s sodelavci. Najprej so nam ponudili v veži hotela Radenci novo osvežujočo pijačo STIL z ličnimi reklamnimi značkami in nadomestljivo kavico.

Nadaljevanje na 9. strani

Nadaljevanje z 8. strani

Nato so nam v kongresni dvorani hotela najprej predstavili dejavnost njihove delovne organizacije ter novo brezalkoholno pijačo Stil ter vzroke za zamenjavo njihove nizkokalorične pijače Deit z novim proizvodom.

Ogledali smo si zdraviliško središče Radenske, nato pa se z avtobusom odpeljali na ogled polnilnice Radenske in brezalkoholnih pijač. Po obilnem dobrem kosilu v njihovi restavraciji smo si ogledali športno rekreativne objekte ter po krajši predpripravi začeli s tekmovanjem v kegljanju, ki so nam ga priredili gostitelji.

Tekmovali so skoraj vsi udeleženci izleta. Ženske so imele 4 metre na čiščenje, moški pa po 5 metrov.

Gostitelji so pripravili 20 uporabnih nagrad. Po tekmovalnih pogojih je prvo nagrado dobil tisti, ki je dosegel najmanj točk. Ker tekmovalki Badalič Jadranka in Mira Žitko nista dosegli nobene točke, sta morala za prvo mesto znova metati po enkrat. Zmagala je Jadranka z 1 točko, medtem ko je Mira dosegla 3 točke. Za prvo mesto je Jadranka dobila lično izdelan reklamni dežnik Radenske.

Tekmovanje je bilo zelo borbeno in je bil vrstni red zares najboljših naslednji: 1. mesto: Elka Milharčič z 28 točkami, 2. mesto: Igor Simšič s 26 točkami, 3. mesto: Jelen Zdenka s 25 točkami.

Prišlo je tudi do merjenja v kegljanju med predstavniki Nanosa

in Radenske. Za Nanos so tekmovali Zdenka Jelen, Igor Simšič in Rajko Bizjak, za Radence pa Jurjevič, Gabrijan in Sreš. Izid srečanja je bil 94 proti 55 točk v korist Nanosa.

Iz Radenc smo se proti večeru odpeljali v Moravske toplice, kjer smo prenočevali v novem hotelu Termal.

Po večerji smo ob zvokih zabavnega ansambla zaplesali v prostori restavracije. Imeli smo tudi možnost kopanja v termalnem bazenu.

Naslednji dan smo si z vodičem ogledali najprej znamenito Plečnikovo cerkev v vasi Bogojino, ki je enkratna mojstrovina. Bili smo tudi v vasi Filovci, kjer so nam pokazali, kako nastane lončarski izdelek. Tu smo si mogli nakupiti razne izdelke iz črne keramike.

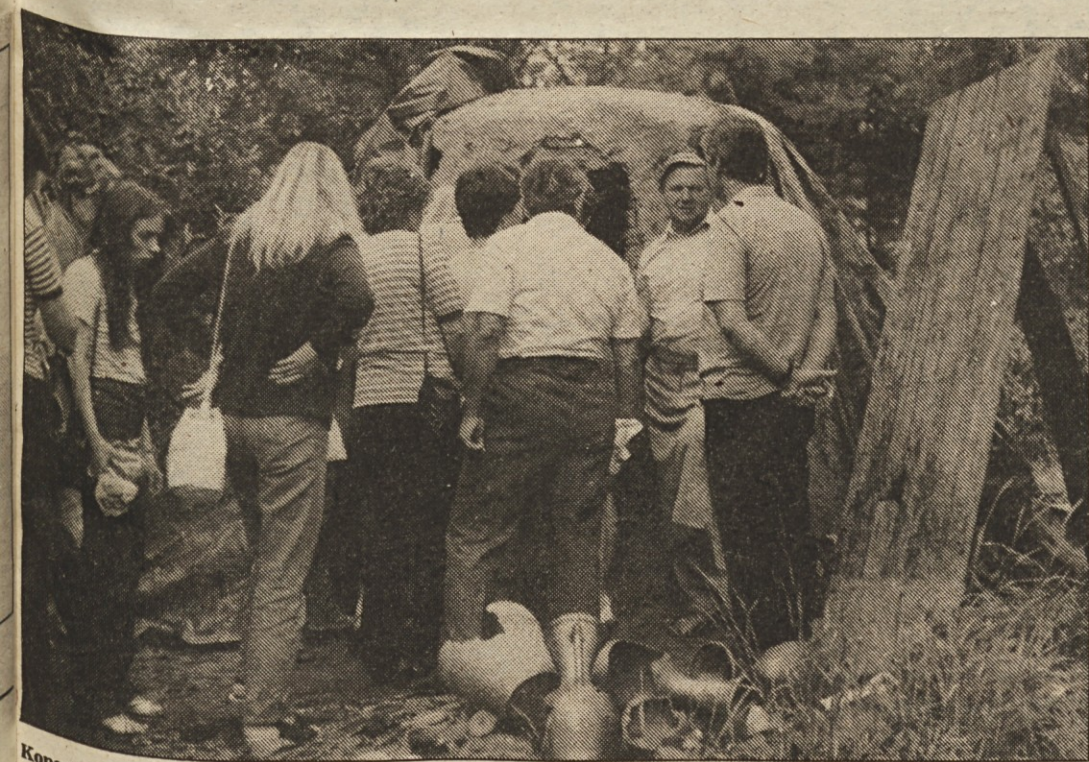
Po kosilu v hotelu Termal smo ob 15. uri odpotovali v Mursko Soboto, kjer smo za kratek čas izstopili. Nadaljevali smo pot proti vasi Strukovci, kjer so nam v gostilni Šiftar pripravili domačo prekmursko večerjo ob prijetnih zvokih harmonike in violine.

Iz Strukovcev smo odpotovali okoli devetih zvečer in se v Postojno vrnili prijetno razpoloženi ob enih po polnoči.

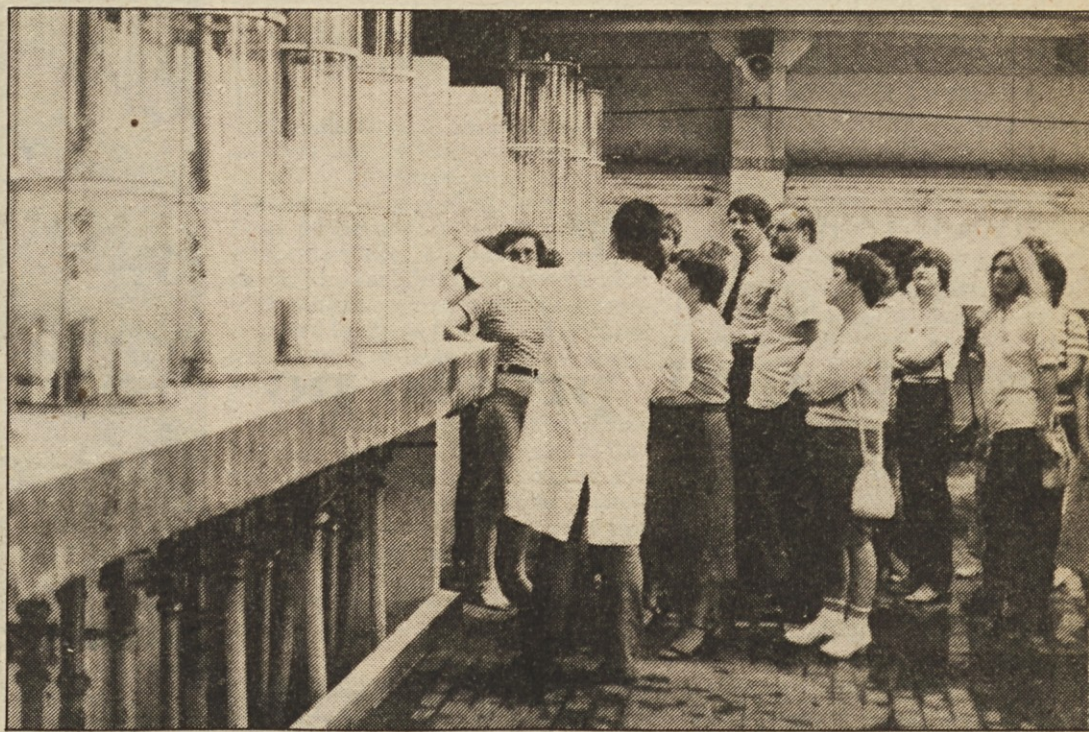
Na kraju naj se v imenu vseh udeležencev izleta še enkrat zahvalimo gostiteljem Radenski iz Radenc in njihovim predstavnikom za izredno prijeten sprejem in počutje ves čas bivanja v njihovem kraju.

Sindikalni izlet – strokovna ekskurzija

Kopa, v kateri žgejo lončarji izdelke iz črne keramike.

Udeleženci izleta pozorno poslušajo strokovno razlago tehnologa Radenske.

Nakupi pri lončarji v vasi Filovica.

V polnilnici Radenske – razlaga tehnološkega postopka pri polnitvi mineralne vode.

Sergej Paternost

Pravnik svetuje

Postavlja se vprašanje, ali preneha delavcu delovno razmerje, ki ga je sklenil za določen čas s potekom tega časa, tudi če delavec pred pretekom zboli.

Prenehanje delovnega razmerja, sklenjenega za določen čas

Delavec je namreč menil, da mu ne more prenehati delovno razmerje, sklenjeno za določen čas, s potekom časa, ker je zbolel, preden je potekel čas, za katerega je sklenil delovno razmerje in je bil v bolniškem staležu.

Tako stališče delavca pa ni v skladu z veljavno zakonodajo.

Nesporno je, da sta OZD in delavec sklenila delovno razmerje za določen čas. S potekom časa mu je delovno razmerje tudi prenehalo. Dejstvo, da je delavec zbolel pred pretekom časa, za katerega je bilo delovno razmerje sklenjeno, ne more biti ovira, da delavcu delovno razmerje preneha.

Po 36. členu zakona o delovnih razmerjih delavcu, ki je sklenil delovno razmerje za določen čas, preneha delovno razmerje s potekom določenega časa ali pa, ko delavec opravi delo ali z dnem, ko se vrne odsotni delavec. Bolezen delavca torej ne more biti ovira, da mu delovno razmerje preneha, saj zakon izrecno poudarja tako prenehanje.

Kdo je pristojen tolmačiti določila splošnih aktov

V praksi se večkrat postavlja vprašanje, kdo je pristojen tolmačiti posamezna določila splošnih aktov.

Ponavadi je za taka pojasnila pristojen delavski svet, vendar pa moramo poudariti, da vedno temu ni tako. Večina vseh ustavnih sodišč, ki so obravnavala zakonitost posameznih določil splošnih aktov, ki obravnavajo avtentično tolmačenje določil splošnih aktov, je zavzela naslednje stališče:

Dejstvo je, da se z avtentičnim tolmačenjem hoče ugotoviti pravi smisel določila splošnega akta, katerega se tolmači. Zaradi tega tako tolmačenje lahko nudi samo tisti, ki je akt sprejel.

Konkretno: če je bil akt sprejet na referendumu, ne more dajati avtentične razlage posameznih členov delavski svet, ampak le delavci, ki so ga na referendumu sprejeli. Če pa je akt sprejel delavski svet, pa je jasno, da bo razlago posameznih členov podal ta organ.

Iz tega izhaja, da organ, ki ni sprejel samoupravnega akta, ne more biti pooblaščen, da daje avtentična tolmačenja tega akta. To tolmačenje lahko da samo tisti organ in v istem postopku, s katerim je bil akt sprejet.

Sicer pa imajo delavci možnost, da v svoje akte vnesejo določila o načinu, kako se bodo izjasnjevali v primerih potrebe po avtentičnih razlagah posameznih določil.

Franček iz Kopra javlja

Penzijonisti, prosto po Šifrerju

Naši penzionisti so bili šopek rož naše DO, bili so STIL naše DO. Še vedno gledajo bistro, na mesečni penzijo, penzionisti, penzionisti.

Ni kaj, tudi naša DO je imela to težko nalogo, da se je morala posloviti od dolgoletih sodelavcev, ki so odšli v zasluženi pokoj - Marta Vatovec, Stanka Vadnjak, Ema Trampuš, Angelca Štefančič, Jolanka Zrinski in Joško Semič - vsi v treh mesecih. Šli so med penzioniste. Če imajo socialne zobe ne vem, niti če ima Semič v nočni omarici slike nagic. Res so večkrat jamrali o išijasu pa revmi, zagotovo pa vem, da jim doktor še ni predpisal brzovlaka za na oni svet. Naj jim bo teh nekaj vrstic namesto viskija.

Vsi so svojo ladjo pripeljali v pristan. Napisal bom o nekemu več, o drugem manj, zato naj ne bo »faušije«.

Angelca, šnajderica v poslovalnici Dom - kako toplo je znala vedno reči: »Šefe, to še moram danes popraviti - ta plašč stane 8 čukov, stranka mora biti zadovoljna.«

Pa naša Marta - kot pri delu, se je udeležila tudi v družbenem delu.

Stanka - siva eminenca računovodstva v tozdu Indus. Imeli smo vse mogoče računovodske strokovnjake, a reševala je samo Stanka.

Ema v skladišču - nje ni bilo treba vprašati, kako dolgo bo delala in ali je sobota ali nedelja.

Jolanka, oddelkovodja konfekcije v Domu, 25 let na istem delovnem mestu, pa pridna in strokovno podkovan.

Joško Semič, glavni pri grosistu za steklo. Tega fanta bom malo bolj osvetlil, to pa zato, ker sem bil z njim kar 25 let v nenehnem stiku. Kak sma se midva fajn imela. Naš rajon Reka, Zadar, Šibenik, Split, Dubrovnik. V ponedeljek sva šla na pot, v soboto nazaj, dvakrat mesečno. Pa po pravici povem, če ne bi bil Joško moj »kamerad«, tega ne bi zdržal, čeravno sem za celo leto mlajši od njega. Pa njegovo delo v tozdu. Tega ni mogoče oceniti samo z »dobro je delal«, ampak »bil je super.« Že leta 1965 je bil pri naši organizaciji poslovodja Doma, pa direktor, pa komercialni in nazadnje šef prodaje in nabave. Bogata je njegova paleta dela pri naši organizaciji.

Dragi naši penzionisti, zahvaljujemo se vam za delo, ki ste ga pridno in marljivo opravili pri nas. Če vas trga v kosti ponoči, pridno pogledajte vsako jutro v časopisu parte, samo da ne od Frančka. Glede tablet: kar mirno jih zaužijte, čeravno so v tekočem stanju, le da imajo napis Refoško. Za pritisk vzemite encijan.

Smučarska proga z vlečnico v neposredni bližini vasi Parg.

Spodnji del oziroma iztek smučarske proge.

Pobuda za razmislek

Sergej Paternost

Možnosti za zimsko mercatoriado

Ob obisku poslovalnic tozda Opskrba Čabar smo posneli pri vasi Parg smučarsko progo z vlečnico in teren za smučarske teke. Bili smo presenečeni nad urejenostjo proge in vlečnice. Ob tej priliki se nam je porodila misel, da bi bilo mogoče tam prirediti zimsko mercatoriado.

Če vam poštar prvega prinese »penzijo«, naj vam ostane pritisk normalen - 80/160.

Dekleta in fant, zadosti je bilo pisanja. Samo še to: ne pozabite nas večkrat obiskati. Pa še moja ocena za vaše delo: +5. Ni vam treba delati nobenih popravilnih izpitov, maturo pa ste že končali med delovnim časom.

Pa brez zamere vam želi Franček, navdahnjen s Šifrerjem.

V razgovoru s predstavnikom smučarskega kluba in predsednikom IS SO Čabar smo izvedeli, da so resnične možnosti za organizacijo take prireditve. Do sedaj so že imeli vrsto tekmovalcev na republiški ravni. Tudi s prehrano tekmovalcev in ostalih udeležencev ne bi bilo problema, saj imajo v neposredni bližini primerna gostišča.

Te vrstice skupaj z dvema slikama objavljamo z namenom, da bi se popularizirala tudi taka smučar-

šča in kraji, ki se po naravnih lepotah lahko kosajo tudi z znanimi smučišči.

Nanosove
vesti

Nanosove vesti, priloga časopisa Mercator, glasila delavcev in kmetov SOZD Mercator. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik priloge Sergej Paternost (telefon: (067) 21-441)

Otvoritev skladiščnih prostorov

Kristina Antolič - M-Izbira Panonija Ptuj

Mercator - Zarja Ormož iz združenih sredstev

Delovna organizacija Mercator - Zarja Ormož je v petek, 10. junija 1983, predala namenu nove skladiščne prostore v izmeri 1380 m² pokrite površine. Vrednost investicije znaša 50 milijonov dinarjev.

Predsednica delavskega sveta DO Tilčka Praprotnik je v uvodu pozdravila udeležence, ki so se zbrali na otvoritvi.

Zatem je predsednik izvršnega sveta skupščine občine Ormož Milan Ritonja orisal pomen novega objekta za ormoško gospodarstvo. Program je popestrila tudi folklorna skupina iz Obreža.

O pomenu naložbe in težavah M-Zarje - direktorica Anica Lukaček

»Ta investicija ni velika, posebej pa še, če jo primerjamo z zadnjimi investicijami v Ormožu, kot so to Tovarna sladkorja, Ogradova opkarna in v sozdu skladišče Grosista v Mercator-Velepiskrbi v Ljubljani.

Za našo družbenopolitično skupnost in za našo delovno organizacijo, ki je nosilka preskrbe v občini, pa je ta investicija zelo pomembna, saj smo si skupaj z republiškim komitejem za tržišče in splošne gospodarske zadeve že več let prizadevali da bi v Ormožu zgradili skladišča za občinske blagovne rezerve. Izvedba investicije je bila zapupana naši delovni organizaciji kot nosilki preskrbe v občini Ormož, ki svojo glavno dejavnost trgovino na drobno opravlja v 54 poslovnih enotah, na področ-

med naše prednostne investicije in takrat širše zamišljena.

Več let smo izgubili s pridobivanjem lokacije, kar je posledica, da smo gradili sedaj v zaostrenih pogojih gospodarjenja in ob poslabšanih pogojih za investiranje. Prizadevali smo si za ugodnejšo lokacijo, da bi bila ta ponudba bliže potrošniku, vendar smo se morali prilagoditi urbanistični ureditvi in sprejeti sedanjo lokacijo. Vrednost objekta znaša 50 milijonov din, z naslednjimi viri financiranja:

- Kreditna banka Maribor 24 milijonov din,
- občina Ormož 6 milijonov din,
- ostalo združena sredstva SOZD Mercator in lastna sredstva.

Pridobitve

Novozgrajeni objekt meri 1380 m² in je večnamenski v normalnih razmerah. Da bi objekt kar najbolj smotrno uporabili, smo ga opretili s primernimi regali in skladiščno mehanizacijo. Asfaltne in pokrite površine bodo služile za skladiščenje blaga na prostem in za upravljanje z blagom.

V te prostore smo preselili našo prodajalno gradbenega materiala

stva ter zavzemala prostor, ki je bil namenjen za druge namene. V novih prostorih je omogočen dovoz blaga, sodobno skladiščenje in upravljanje z blagom. S tem smo si zagotovili bolj redno preskrbo s tovrstnim blagom v naši maloprodajni mreži.

V Ormožu imamo organizirano oskrbo maloprodajne mreže s pijlačami že blizu 30 let. Ta oskrba je posebej smotrna v nabavnem in distribucijskem smislu in omogoča ustvarjanje večjega dohodka. Organizacija dostave pijlač ni tehnološko povezana z dostavo živil. Posebno ugodna je oskrba z vinom iz ormoške kleti.

Prenos tovrstne oskrbe na področnega grosista bi dodatno zaposlil njegove zmogljivosti, zaradi česar področni grosist ne bi uspel razširiti svoje dejavnosti na tista področja, kjer je maloprodaja še vedno odvisna od zunanjih posrednikov.

Čudno zveni, da sta obe poslovni enoti životarili v neprimernih prostorih. To velja tudi za skladiščenje blagovnih rezerv, ki so bile raztresene od Ormoža do Ptuja, na različnih lokacijah in v neprimernih prostorih.

V naši delovni organizaciji je še vrsta takih prodajal, ki neodložljivo čakajo na preureditev v razširitev ali pa na nadomestne gradnje.

Okoliščine, ki so povzročile razmere v delovni organizaciji

Ob ustanovitvi pred več kot 20 leti delovna organizacija ni razpolagala z nobenim lastnim poslovnim prostorom. Kmalu je pričela širiti dejavnost na področja vseh krajevnih skupnosti naše občine, tako da je približala blago potrošniku. Sledila je pospešena širitev maloprodajne mreže v sosednje občine. Število zaposlenih in prodajal se je skoraj potrojilo. Tako se je »Zarja« znašla v najrazličnejših najetih prostorih od zasebnikov v pogojih dela s finančno nepokritimi zalogami in različno kvalifikacijsko strukturo zaposlenih.

Prodajalne z enim zaposlenim so otežkočale nadzor nad poslovanjem ter reševanje kadrovskih vprašanj. Tudi z vidika dohodka

ožjo delitev prodajnega programa po prodajalnah in s tem dvig ponudbe na višjo raven ob nižjih zalogah.

Splošni gospodarski razvoj, napredek v trgovini in predpisi o urejanju poslovnih prostorov so narekovali potrebo po pridobivanju lastnih sodobno opremljenih poslovnih prostorov.

Leta 1970 je delovna organizacija imela 3300 m² lastnih poslovnih prostorov in leta 1976 4740 m².

Danes razpolaga delovna organizacija že s 7800 m² lastnih poslovnih prostorov. V strukturi poslovnih prostorov je delež lastnih že 71% vseh poslovnih površin. Z izgradnjo tega objekta so se te povečale še za 20%. Pogoji pridobivanja dohodka so v delovni organizaciji s takšno strukturo prodajal in potrošnikov mnogo slabši kot v industrijsko razvitih okoljih.

Zboljšanje pogojev pridobivanja dohodka in uresničitev razvojnih usmeritev je naša delovna organizacija videla v združitvi v večjo organizacijo združenega dela na ekonomski osnovi. Tako smo se delavci Zarje leta 1976 enotno opredelili za združitev z Mercatorjem. Poslabšane gospodarske razmere v trgovini uspešneje premagujemo povezani v Mercator prek skupnega opravljanja komercialnih poslov na prihodkovnih osnovah in obračuna bonitet iz tega poslovanja.

Skupno opravljanje bančnih, kreditnih in denarnih poslov nam omogoča uresničevanje naložb in pokrivanje potrebe po obratnih sredstvih.

Prizadevamo si, da bi se vsi naši delavci kar najbolj enotno vključevali v uresničevanje sprejetih planskih nalog, nalog, ki so skupnega pomena in ukrepov za boljše gospodarjenje. Uspehi teh prizadevanj so različni in velike razlike v dosežkih opozarjajo, da bomo uspešni le, če se bomo bolj enotno vključevali v uresničevanje sprejete poslovne politike.

Na osnovi analize Službe družbenega knjigovodstva ugotavljamo, da v primerjavi z ostalim gospodarstvom naše občine reprodukcijska sposobnost trgovine pada, kljub stalnemu zaostajanju z osebnimi dohodki. Takšen gospodarski položaj pa pripisujemo naslednjim vzrokom:

Kristina Antolič

Usposabljanje delegatov

Strokovne službe delovne organizacije Mercator-Izbire Panonije Ptuj so zadnje dni v preteklem mesecu organizirale seminar za novizvoljene delegate delavskih svetov tozda, delovne skupnosti in delovne organizacije ter predsednikov nekaterih odborov in komisij. Takšen način izobraževanja je v naši delovni organizaciji že ustaljen.

Program enodnevnega seminarja je obsegal naslednje teme:

- politični sistem socialističnega samoupravljanja;

- družbenoekonomska stabilizacija;

- vloga in naloga družbenopolitičnih organizacij v sistemu samoupravnega politične demokracije;

- zakon o združenem delu in samoupravna zakonodaja v temeljni organizaciji združenega dela, delovni organizaciji kot tudi v sestavljeni organizaciji;

- samoupravno družbeno planiranje;

- analiza gospodarjenja v TOZD in DO za leto 1982, periodični in zaključni računi;

- medsebojni odnosi in delovna razmerja.

Predavatelji na seminarju so bili strokovni delavci iz delovne skupnosti in reči moramo, da so bili slušatelji s seminarjem zadovoljni.

S takšnim načinom izobraževanja delegatov samoupravnih in drugih organov želimo zagotoviti kar najbolj tvorno sodelovanje vseh v pripravi in sprejemanju odločitev, ki zadevajo delavčev napredek in dolgoročen interes, saj naš delegatski sistem omogoča delavcu, da neposredno sodeluje pri urejanju odnosov, če je za to usposobljen.

go, plačuje avanse za več mesecev vnaprej, sprejema pogoje vezanih nakupov in se prek sozda vključuje v sovlaganje v razširitev proizvodnih zmogljivosti za blago, ki ga primanjkuje;

- rast vrednosti zalog se giblje nad rastjo cen, zaradi česar pada količnik obračanja blaga. Takšen gospodarski položaj trgovine nam je narekoval popravek srednjeročnega plana naložb.

Bili smo deležni kritike in nerazumevanja s strani nekaterih krajanov, naših potrošnikov.

Vsi zaposleni si bomo prizadevali za boljše gospodarjenje, da bi opravičili dosedanje naložbe, ki so plod združevanja sredstev za investicije vseh članic sozda. S tem bomo opravičili zaupanje, ki smo ga bili deležni od vseh, ki so sodelovali pri financiranju objekta in bomo izpolnili njihova pričakovanja, da bomo sredstva pravočasno vrnila in združevali za nadaljnji razvoj,« je sklenila na otvoritvi skladišča v Ormožu govor Anica Lukaček, direktorica M-Zarje.

Objekt je predal namenu s prerezom vrvice dolgoletni člani kolektiva Anton Marčec.

Po uradni otvoritvi so si gostje ogledali skladiščne prostore.

Skladišče pijlač, gradbenega materiala in blagovnih rezerv v Ormožu. Foto: Kristina Antolič

ju občine Ormož in še v štirih občinah sosednje republike Hrvaške.

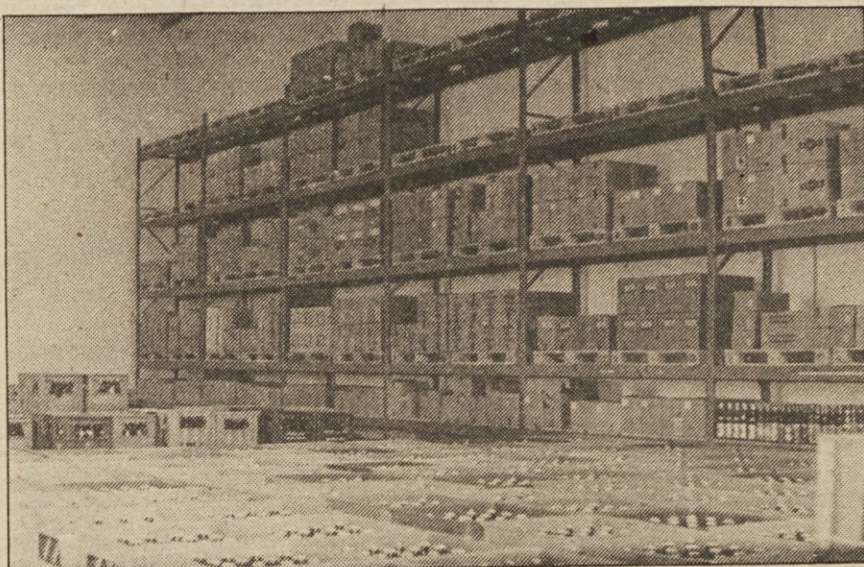
Ta okoliščina narekuje večjo doslednost na področju preskrbe prebivalstva in medsebojnih odnosov. Po narodnostni sestavi nas je 75% Slovencev in 25% Hrvatov. Tudi v skupnih službah imamo približno enak sestav. Te pestrosti v naših medsebojnih odnosih več ne čutimo. Glede osnovne preskrbe prebivalstva pa je naše oskrbovalno področje nekoliko zahtevnejše, posebej sedaj spremenjenih pogojih gospodarstva. Blago za osnovno preskrbo prebivalstva imamo v Mercatorju zagotovljeno, vendar le za enakomerno in normalne nakupe. Vsa preseganja normalnega povpraševanja pa povzročata motnje v preskrbi in videz pomanjkanja blaga. Da bi sledili povpraševanju in uspešno premagovali nepotrebno povečane nakupe, so nam v preteldosti večkrat priskočile na pomoč republiške in občinske blagovne rezerve.

Zelo pomembno je za normalno preskrbo v izrednih razmerah, da o blagovne rezerve skladiščene v prostoru v primerno opremljenem objektu je bila že leta 1976 uvrščena

Les iz Ormoža. Ta je bila v prostorih, ki niso ustrezali splošnim minimalnim tehničnim pogojem, ki jih mora izpolnjevati poslovni prostor, v katerem se opravlja blagovni promet. Prodajalna je imela dosedanje prodajne prostore v dotrajanem kegljišču, ki je postalo nevarno zaradi dotrajanosti objekta. Manipulacija z blagom in kamionski dovoz nista bila mogoča, kar je oviralo razvoj dejavnosti in povečevalo stroške poslovanja. Na te prostore bo omogočen dovoz z vsemi vrstami tovornjakov, v prihodnosti pa je še predviden industrijski tir. Lokacija pa omogoča tudi nadaljnjo širitev prostorov, ki so že za sedanji obseg poslovanja tesni.

Prodajalna opravlja promet z gradbenim materialom za široko potrošnjo in reprodukcijo ter prodajo kuriva.

V novozgrajene prostore smo preselili tudi poslovno enoto Pijače, ki je bila že nekaj let enako kot Les Ormož v neprimernih prostorih bivše pekarnice. Neprimeren dostop do poslovalnice in nenamenski prostori so onemogočili sodobno in normalno poslovanje. Tudi primerne prostora za embalažo ni bilo, zato nam je ta ostajala po prodajalnah, jemala obratna sred-

Skladišče pijlač delovne organizacije M - Zarja Ormož. Foto: Kristina Antolič

so bile te prodajalne delovni organizaciji v breme. Naša družbenopolitična skupnost, v kateri ima sedež delovna organizacija, je po stopnji razvitosti tradicionalno na predzadnjem mestu v SR Sloveniji. Ta okoliščina pa vpliva na nižjo kupno moč prebivalstva.

Enotne zasnove razvoja trgovine družbenopolitična skupnost ni podprla, kar še danes onemogoča

- trgovina posluje z absolutnimi zneski marže vse od leta 1979, z manjšimi prekinitvami;

- stroški poslovanja naraščajo vse bolj, posebej zaradi potrebe po večjem obsegu obratnih sredstev in zaradi zvišanja obrestne mere in močnega dviga cene energije;

- pogoji nabave se poslabšujejo iz leta v leto, ker trgovina išče bla-

Rezultati 6. letne mercatoriade – Ptuj, 4. junija 1983

VRSTNI RED 6. LETNE MERCATORIADE

EKIPNA RAZVRSTITEV

1. M – IP Ptuj	230
2. M – Rožnik	152
3. M – Agrokombinat Krško	147
4. M – KK Sevnica	139
5. M – Nanos Postojna	122
6. M – Univerzal Lendava	114
7. M – Sloga Gor. Radgona	110
8. M – V TOZD Trgopromet Kočevje	97
9. M – Sadje zelenjava	93
10. M – Kopitarna Sevnica	81
11. M – Mednarodna trgovina	71
12. M – HG, TOZD Sremič Krško	62
13.–14. M – V, TOZD Grosist	
13.–14. M – Ograd Ormož	53
15. M – Jelša Šmarje	52
16. M – Emba	51
17. M – V, TOZD Standard	43
18.–19. MHG, TOZD Ilirija	
18.–19. M – ZARJA Ormož	42
20. M – V TOZD TMI	39
21. M – DS SOZD + IB	37
22. M – Konditor	26
23. M – Rudar Idrija	15
24. M – Potrošnik Lenart	11
25. M – Preskrba Krško	7
26. M – STP Hrastnik	4
27. M – Tehna, TOZD Investa	0
28. M – Trgoavto Koper	0

Mali nogomet

1. M-Agrokombinat Krško, 2. M-Nanos 4 Postojna, 3. M-Rožnik 5 Ljubljana, 4. M-IP Ptuj, 5. M-V, TOZD Trgopromet Kočevje, 6. M-KK Sevnica, 7. M-Ograd Ormož, 8. M-Jelša Šmarje, 9. M-Univerzal Lendava, 10. M-V, TOZD Grosist Ljubljana, 11. M-Rožnik 1 Ljubljana, 12. M-Rožnik 2 Ljubljana, 13. M-IP Ptuj, 14. M-MT Ljubljana, 15. M-Kopitarja Sevnica, 16. M-Sadnje zelenjava Ljubljana, 17. M-Rudar Idrija, 18. M-Sloga Gornja Radgona, 19. M-Preskrba Krško, 20. M-V, TOZD TMI Ljubljana, 21. M-V, TOZD Standard Novo mesto, 22. M-Potrošnik Lenart, 23. M-Nanos 3 Postojna, 24. M-Rožnik 4 Ljubljana, 25. M-Nanos 2 Postojna.

Rokomet moški

1. M-IP Ptuj, 2. M-Agrokombinat Krško, 3. M-Rožnik 1 Ljubljana, 4. M-Rožnik 2 Ljubljana, 5. M-Sadje zelenjava Ljubljana, 6. M-Nanos Postojna.

Rokomet ženske

1. M-KK Sevnica, 2. M-IP Ptuj, 3. M-Agrokombinat Krško, 4. M-Sloga Gornja Radgona.

Vlečenje vrvi

1. M-KK Sevnica, 2. M-Agrokombinat Krško, 3. M-IP Ptuj, 4. M-Kopitarna Sevnica, 5. M-V, TOZD Standard Novo mesto, 6. M-Rožnik 2 Ljubljana, 7. M-Nanos Postojna, 8. M-Sloga, Gornja Radgona, 9. M-Rožnik 1 Ljubljana, 10. M-Sadje zelenjava Ljubljana, 11. M-V, TOZD TMI Ljubljana, 12. M-V, TOZD Trgopromet Kočevje, 13. M-Rožnik 3 Ljubljana, 14. M-Rudar Idrija.

Šah

1. M-V, TOZD Trgopromet Kočevje, 2. M-Agrokombinat Krško, 3. M-Rožnik 2 Ljubljana, 4. M-Rožnik 4 Ljubljana, 5. M-Nanos Postojna, 6.–7. M-IP Ptuj in M-KK Sevnica, 8. M-Kopitarna Sevnica, 9.–10. M-Univerzal Lendava in M-Zarja Ormož, 11. M-IP 2 Ptuj, 12. M-Jelša Šmarje, 13. M-V, TOZD TMI Ljubljana, 14. M-Sloga Gornja Radgona, 15. M-Rožnik 3 Ljubljana, 16. M-Rožnik 1 Ljubljana, 17. M-IP 3 Ptuj.

Namizni tenis – moški

1. M – Nanos Postojna, 2. M-IP Ptuj, 3. M-Sloga G. Radgona, 4. M-KK Sevnica, 5. M-DS SOZD + IB, 6. M-Zarja Ormož, 7. M-Rožnik 4 Lj, 8. M-Agrokombinat Krško, 9. M-MT 1 Lj, 10. M-Sadje zelenjava Lj, 11. M-V, TOZD Trgopromet Kočevje, 12. M-Rožnik 2 Lj, 13. M-IP 3 Ptuj, 14. M-Konditor Lj, 15. M-IP 1 Ptuj, 16. M-Rožnik 1 Lj, 17. M-MT 2 Lj, 18. M-Emba Lj, 19. M-Rožnik 3 Lj, 20. M-V, TOZD Standard Novo mesto, 21. M-V, TOZD Grosist Lj

Namizni tenis – ženske

1. M-MT 1 Lj, 2. M-Sloga G. Radgona, 3. M-Rožnik 1 Lj, 4. M-V, TOZD Standard Novo mesto, 5. M-Rožnik 3 Lj, 6. M-MT 3 Lj, 7. M-IP Ptuj, 8. M-MT 2 Lj, 9. M-Rožnik 2 Lj, 10. M-Nanos Postojna

Kegljanje moški

1. M-Univerzal Lendava, 2. M-IP Ptuj, 3. M-Jelša Šmarje, 4. M-HG, TOZD Ilirija Lj, 5. M-KK Sevnica, 6. M-Emba Lj, 7. M-V, TOZD Grosist Lj, 8. M-Rožnik 1 Lj, 9. M-Sadje zelenjava Lj, 10. M-Rožnik 2 Lj, 11. M-Konditor Lj, 12. M-V,

TOZD Trgopromet Kočevje, 13. M-Nanos 1 Postojna, 14. M-Kopitarna Sevnica, 15. M-V TOZD Grosist Lj, 16. M-V, TOZD TMI Lj, 17. M-Potrošnik Lenart, 18. M-V, TOZD Standard Novo mesto, 19. M-IP 2 Ptuj, 20. M-STP Hrastnik, 21. M-Nanos 3 Postojna, 22. M-Rožnik 3 Lj, 23. M-Sloga G. Radgona

Kegljanje ženske

1. M-HG, TOZD Sremič Krško, 2. M-IP Ptuj, 3. M-HG, TOZD Ilirija Lj, 4. M-Sadje zelenjava Lj, 5. M-Rožnik 1 Lj, 6. M-Univerzal Lendava, 7. M-Zarja 1 Ormož, 8. M-Konditor Lj, 9. M-Zarja Ormož, 10. M-Nanos 1 Postojna, 11. M-V, TOZD Trgopromet Kočevje, 12. M-Nanos 2 Postojna, 13. M-Rožnik 2 Lj, 14. M-KK Sevnica, 15. M-DS SOZD + IB Lj, 16. M-Rožnik Lj, 17. M-V-TOZD Grosist Lj, 18. M-Nanos 3 Postojna, 19. M-Rožnik 4 Lj, 20. M-Sloga G. Radgona, 21. M-Rožnik 3 Lj, 22. M-Jelša Šmarje, 23. M-Emba Lj,

Ribolov ekipno

1. M-IP 2 Ptuj, 2. M-IP 1 Ptuj, 3. M-IP 4 Ptuj, 4. M-IP 3 Ptuj, 5. M-Kopitarna Sevnica, 6. M-Rožnik Lj, 7. M-DS SOZD + IB, 8. M-Agrokombinat Krško, 9. M-Sadje zelenjava 2 Ljubljana, 10. M-Sadje zelenjava 1 Ljubljana, 11. M-Rudar Idrija, 12. M-V-TOZD Standard Novo mesto, 13. M-Sloga G. Radgona, 14. M-V-TOZD Standard Novo mesto.

Ribolov posamezno (10 najboljših)

1. Munda Marjan, 2. Kranjc Maks, 3. Hvalec Adolf, 4.–5. Lovrenčič Jože, Koletnik Franc, 6. Horvat Dušan, 7. Strašek Marjan (vsi M-IP Ptuj), 8.–9. Bleiweis Vesna (DS SOZD + IB), Košar Viki (Kopitarna Sevnica), 10. Turk Dušan (M-Rožnik Lj.)

Streljanje moški ekipno

1. M-IP 3, Ptuj, 2. M-Kopitarna, Sevnica, 3. M-IP, Ptuj, 4. M-Ograd, Ormož, 5. M-Univerzal, Lendava, 6. M-Sadje zelenjava, Lj., 7. M-Nanos 3, Postojna, 8. M-Nanos 4, Postojna, 9. M-Emba, Lj., 10. M-Rožnik 3, Lj., 11. M-V-TOZD TMI, Lj., 12. M-TM, Lj., 13. M-V-TOZD Trgopromet, Kočevje, 14. M-Agrokombinat, Krško, 15. M-V-TOZD Grosist, 16. M-KK, Sevnica, 17. M-Nanos 2, Postojna, 18. M-Rožnik 1, Lj., 19. M-Sloga, Lj., 20. M-Nanos, 3, Lj., 21. M-Nanos 2, Lj., 22. M-Konditor, Lj., 23. M-IP, Ptuj, 24. M-DS SOZD + IB, 25. M-V-TOZD Standard, Novo mesto, 26. M-Rudar, Idrija.

Streljanje moški – posamezno (10 najboljših)

1. Hvalec Adolf, M-IP Ptuj, 2. Habat Dušan, M-V TOZD Grosist, Lj., 3. Zakušek Slavko, M-Kopitarna, Sevnica, 4. Polutnik Anton, M-Kopitarna, Sevnica, 5. Lovrenčič Jože, M-IP, Ptuj, 6. Videtič Janez, M-Rožnik 1, Lj., 7. Hrnčič Franc,

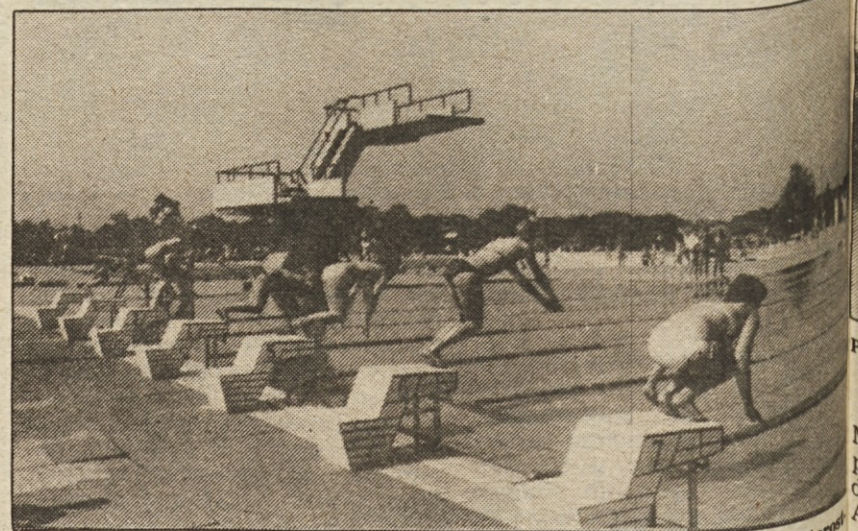
Sprevod Mercatoriade 83 je krenil po ulicah Ptuja na čelu z godbo »Svobode« s Ptujja.

Prvikrat v povorki ob prihodu tudi ekipa blagovnice iz Cuprije.

Ob otvoritveni slovesnosti ob 8. uri v športnem parku na Ptujju je v kulturnem sporedu nastopila tudi skupina kurentov. Udeleženci so krajevno folklorno posebnost navdušenim pozdravljali.

Takoj po slovesni otvoritvi se je veliko število (okoli 60 udeležencev) pomerilo v starostnih skupinah A, B, C v plavanju v bazenu Ptujskih toplic.

Tekmovanje v rokometu je bilo na igrišču KS Jože Potrč in v športnem parku. Nastopilo je 10 ekip.

Posebni vlak, ki je odpeljal iz Ljuljane ob 5.30, je pripeljal na postajo na Ptuj točno ob 7.50 uri.

Ob 14. uri se je pričel kros za moške in ženske v športnem parku. Množičnost in borbenost sta dajali poseben pečat mercatoriadi.

Prehodni pokal so osvojili že tretji tekmovalci iz M-IP Ptuja. Tako jim je ostal pokal v trajni lasti.

Takole so se veselile tekmovalke M-Rožnika za osvojeno 2. mesto ekipne uvrstitve.

Pod velikimi drevesi na Ptujskem gradu je bila priložnost tudi za poslovni pomenek.

M-IP, Ptuj, 8. Mejak Boris, M-Kopitarna, Sevnica, 9. Cvetkovič Predrag, M-Rožnik, Lj., 10. Trstenjak Alojz, M-IP Ptuj.

Streljanje ekipno ženske

1. M-Sloga, G. Radgona, 2. M-Univerzal, Lendava, 3. M-HG-TOZD Sremič, Krško, 4. M-IP 1, kombinat, Krško, 7. M-Ograd, Ornik 1, Lj., 10. M-V-TOZD Standard, Novo mesto, 11. M-IP 3, Ptuj, 12. M-MT, Lj., 13. M-V-TOZD Standard 2, Novo mesto, 14. M-Jelša, Smarje, 15. M-Rožnik 5, Lj., 16. M-Rožnik 4, Lj., 17. M-Rožnik 3, Lj.

Streljanje ženske - posamezno (10 najboljših)

1. Colner Justika, M-HG-TOZD Sremič, Krško, 2. Gomilšek Irena, M-IP, Ptuj, 3. Gibičar Zdenka, M-Sloga, G. Radgona, 4. Konzilia Miha, M-Rožnik, Lj., 5. Poznič Helena, M-HG-TOZD Sremič, Krško, 6. Raščan Slavica, M-Sloga, G.

Skupina B

1. Zalašček Alojz, M-KK Sevnica, 2. Zohar Boris, M-IP Ptuj, 3. Kotar Franc, M-Agrokombinat Krško, 4. Planec Roman, M-IP Ptuj, 5. Petek Stane, M-MT Lj., 6. Bitenc Jože, M-V-TOZD Grosist Lj., 7. Planec Stanko, M-IP Ptuj, 8. Zadnik Jože, M-Sadje zelenjava Lj., 9. Arandželovič Slavko, M-V-TOZD Grosist Lj., 10. Breznik Miha, M-Sloga G. Radgona, 11. Kapun Igor, M-MT Lj., 12. Marinček Tugo, M-DS-SOZD+IB Lj., 13. Meslavič Miha, M-Kopitarna Sevnica.

Skupina A

1. Jačmenjak Stepan, M-Agrokombinat Krško, 2. Imperl Janez, M-KK Sevnica, 3. Slavinc Janko, M-Kopitarna Sevnica, 4. Sok Viktor, M-MT Lj., 5. Zohar Milan, M-IP Ptuj, 6. Kržič Ivan, M-Nanos Postojna, 7. Kocbek Ivan, M-Sloga G. Radgona, 8. Penca Janez, M-V-TOZD Standard, Novo mesto, 9. Kokolj Branko, M-IP Ptuj, 10. Lopert Pavel, M-Univerzal Lendava, 11. Zvijarac Ilija, M-Nanos Postojna, 12. Štimec Stane, M-V-TOZD Trgopromet Kočevje, 13. Petek Franc, M-IP Ptuj, 14. Mihelčič Iztok, M-V-TOZD Trgopromet Kočevje, 15. Lah Marjan, M-MT Lj., 16. Kovač Jože, M-Sloga G. Radgona, 17. Bizjak Jože, M-V-TOZD Grosist Lj., 18. Berčon Janko, M-Emba Lj., 19. Petrič Slavko, M-Agrokombinat Krško.

Kros - ženske - ekipno

1. M-IP Ptuj, 2. M-Emba Lj., 3. M-KK Sevnica, 4. M-Agrokombinat Krško, 5. M-Sloga G. Radgona, 6. M-Rožnik Lj., 7. M-Sadje zelenjava Lj., 8. M-HG-TOZD Sremič Krško.

Kros - ženske - posamezno, skupina C

1. Strašek Darinka, M-Emba Lj., 2. Slak Ivana, M-Emba Lj., 3. Primožič Ida, M-Rožnik Lj., 4. Bagar Lizika, M-IP Ptuj, 5. Fius Kristina, M-KK Sevnica, 6. Lončar Betka, M-Agrokombinat Krško, 7. Kolaric Nežka, M-IP Ptuj, 8. Čargo Danica, M-HG-TOZD Sremič Krško, 9. Janc Tatjana, M-Sadje zelenjava Lj., 10. Toth Lojzka, M-Sloga G. Radgona.

Skupina B

1. Veršič Lizika, M-IP Ptuj, 2. Čemažar Marina, M-Rožnik Lj., 3. Sever Ančka, M-Sadje zelenjava Lj., 4. Kapun Anica, M-Emba Lj., 5. Kocovan Štefka, M-Sloga G. Radgona, 6. Lajevec Mimica, M-IP Ptuj, 7. Miklavčič Ivanka, M-Agrokombinat Krško, 8. Nemeč Vera, M-Konditor Lj., 9. Snaj Mira, M-Rožnik Lj., 10. Gosar Biserka, M-KK Sevnica, 11. Bosnar Branka, M-HG-TOZD Ilirija Lj., 12. Pušaver Marija, M-Emba Lj., 13. Skalic Fanika, M-HG-TOZD Sremič Krško, 14. Herzog Helena, M-V-TOZD Grosist Lj., 15. Petrovič Herta, M-IP Ptuj.

Skupina A

1. Dolenč Cvetka, M-KK Sevnica, 2. Vinšek Vida, M-Agrokombinat Krško, 3. Babič Smiljana, M-IP Ptuj, 4. Čeh Branka, M-IP Ptuj, 5. Dornik Anica, M-Preskrba Krško, 6. Grajfoner Marija, M-Sloga G. Radgona, 7. Golob Mojca, M-Emba Lj., 8. Jugovec Marinka, M-IP Ptuj,

Radgona, 7. Žganar Milena, M-Sloga, G. Radgona, 8. Nagy Liljana, M-Univerzal Lendava, 9. Kokol Anica, M-IP Ptuj, 10. Blaumgartner Marjeta, M-Univerzal Lendava.

Kros - moški ekipno

1. M-KK Sevnica, 2. M-MT Lj., 3. M-IP Ptuj, 4. M-Agrokombinat Krško, 5. M-Sloga G. Radgona, 6. M-Kopitarna Sevnica.

Kros - moški posamezno - skupina C

1. Rupnik Alojz, M-MT Lj., 2. Mihelčič Jože, M-Emba Lj., 3. Glavnik Rene, M-IP Lj., 4. Drobec Marjan, M-Sloga G. Radgona, 5. Mlakar Ivan, M-KK Sevnica, 6. Leušteš Slavko, M-Rožnik Lj., 7. Vauptič Jože, M-IP Ptuj, 8. Pišek Drago, M-Agrokombinat Krško, 9. Urbančič Franc, M-Emba Lj., 10. Mužic Menard, M-Kopitarna Sevnica, 11. Mohar Peter, M-Rožnik, 12. Varga Pavel, M-Slog-G. Radgona.

Organizatorju 6. mercatoriade - M-Izbiri Panoniji Ptuj iskrene čestitke za zelo dobro organizacijo iger. Predvsem pa za imenitno izbrano panogo - ribolov - ki kaže na to, da smo se resno lotili inovacij na področju kadrovske politike. Majhne ribe na suho, da bodo imele velike več prostora.

9. Eržen Laura, M-Rudar Idrija, 10. Murn Ljubica, M-V-TOZD Standard Novo mesto, 11. Šehić Milica, M-V-TOZD Trgopromet Kočevje, 12. Puhar Marija, M-Sloga G. Radgona, 13. Banfič Dragica, M-HG-Ilirija Lj., 14. Božič Vida, M-V-TOZD Standard Novo mesto, 15. Mergeduš Ivanka, M-IP Ptuj, 16. Metelko Tončka, M-V-TOZD Standard Novo mesto, 17. Zupan Andreja, M-Rožnik Lj., 18. Škafar Branka, M-HG-Sremič Krško, 19. Ravter Marica, M-Sloga G. Radgona, 20. Pozdered Duša, M-V-TOZD Trgopromet Kočevje, 21. Brenčič Ivanka, M-Rožnik Lj., 22. Žnidaršič Darinka, M-Preskrba Krško, 23. Petrovič Slobodanka, M-Rožnik Lj., 24. Osenjak Danica, M-IP Ptuj, 25. Hočevar Vida, M-V-TOZD Standard Novo mesto, 26. Berdevnik Nada, M-Rožnik Lj., 27. Zdravec Dragica, M-IP Ptuj, 28. Kovačič Anka, M-Rudar Idrija, 29. Deribak Jožica, M-Preskrba Krško, 30. Janič Irena, M-Emba Lj., 31. Srpčič Magda, M-V-TOZD Standard Novo mesto, 32. Gorišek Elka, M-Sadje zelenjava Lj., 33. Flego Sonja, M-Nanos Postojna, 34. Štefanec Nada, M-Sloga G. Radgona, 35. Klenovšek Irena, M-KK Sevnica, 36. Pene Tončka, M-V-TOZD Standard Novo mesto, 37. Fink Cilka, M-C-TOZD Standard Novo mesto, 38. Jankovič Liljana, M-V-TOZD Standard Novo mesto, 39. Benko Marija, M-Sloga G. Radgona, 40. Šegota Marija, M-Konditor Lj.,

Tenis moški

1. Čebular Leon, M-Tehna - TOZD Investa Lj., 2. Škerlavaj Peter, M-Tehna - TOZD Investa Lj., 3. Šetina Dušan, M-V - TOZD Grosist Lj., 4. Tomori Matjaž, M-Tehna - TOZD Investa Lj., 5. Kotar Alojz, M-DS SOZD + IB Lj., 6. Rupnik Alojz, M-MT Lj., 7. Čikovin Željko, M-Trgoavto Koper, 8. Goslar Miran, M-DS SOZD + IB Lj., 9. Kussel Herman, M-Nanos Postojna, 10. Lepina Borut, M-MT Lj., 11. Škufca Tomaž, M-MT Lj., 12. Škulj Jože, M-MT Lj., 13. Bizjak Jože, M-V - TOZD Grosist Lj., 14. Smid Ivan, M-V - TOZD Grosist Lj., 15. Boris Zdenko, M-Rožnik Lj.

Tenis ženske

1. Grosman Marija, M-MT Lj., 2. Vidic Sonja, M-DS SOZD + IB Lj., 3. Lešnik Majda, M-MT Lj., 4.

Peharc Greta, M-Rožnik Lj., 5. Lukša Tatjana, M-DS SOZD + IB Lj., 6. Dolinšek Sonja, M-MT Lj.

Plavanje moški ekipno

1. M-Agrokombinat Krško, 2. M-HG - TOZD Sremič Krško, 3. M-IP Ptuj, 4. M-Sloga Gornja Radgona.

Moški posamezno skupina C

1. Germek Rajko, M-HG - TOZD Sremič Krško, 2. Kussel Herman, M-Nanos Postojna, 3. Pišek Drago, M-Agrokombinat Krško, 4. Glavnik Rene, M-IP Ptuj, 5.-6. Jakopec Ivan, M-MT Lj., 5.-6. Milinkovič Slobodan, M-Nanos Postojna, 7. Sovdat Rudi, M-Nanos Postojna, 8. Pintarič Janez, M-Sloga Gor. Radgona.

Skupina B

1. Bokal Marko, M-DS SOZD + B Lj., 2. Kavčič Ciril, M-Agrokombinat Krško, 3. Tepina Borut, M-MT Lj., 4. Vrabčič Andrej, M-IP Ptuj, 5. Skalický Zvone, M-Sremič Krško, 6. Ribarič Jože, M-Sloga Gor. Radgona, 7.-8. Lahajner Branko, M-MT Lj. in Vadnik Nandje, M-MT Lj., 9. Nučič Janez, M-KK Sevnica, 10. Omahen Vlado, M-Rožnik Lj., 11. Milutinovič Velimir, M-Rožnik Lj., 12. Sitar Marjan, M-IP Ptuj.

Skupina A

1. Bajc Boštjan, M-Agrokombinat Krško, 2. Čargo Tugo, M-HG - TOZD Sremič Krško, 3. Sormaz Zlatko, M-Sloga Gor. Radgona, 4. Zakošek Lojze, M-KK Sevnica, 5. Hostnik Stanislav, M-IP Ptuj, 6. Plesničar Darij, M-Rožnik Lj.

Plavanje ženske ekipno

1. M-HG - TOZD Sremič Krško, 2. M-Agrokombinat Krško, 3. M-Sloga Gornja Radgona, 4. M-MT Lj.

Plavanje ženske posamezno Skupina C

1. Čargo Danica, M-HG - TOZD Sremič Krško, 2. Rostohar Veronika, M-Agrokombinat Krško, 3. Oltra Marjana, M-V - TOZD Grosist Lj., 4. Vidovič Majda, M-MT Lj.

Skupina B

1. Dolinšek Sonja, M-MT Lj., 2. Naglič Rebeka, M-HG - TOZD Sremič Krško, 3. Starovasnik Eliča, M-Sloga Gor. Radgona, 4. Ploj Nada, M-Sloga Gor. Radgona, 5. Jordan Jožica, M-V - TOZD Standard Novo mesto, 6. Bremec Lidija, M-Nanos Postojna, 7. Voljčanšek Mira, M-Agrokombinat Krško, 8. Lajevec Mimica, M-IP Ptuj, 9. Germek Metka, M-Rožnik Lj.

Skupina A

1. Novak Meta, M-Agrokombinat Krško, 2. Hribšek Slavica, M-Preskrba Krško, 3. Škafar Branka, M-HG - TOZD Sremič Krško, 4. Manko Jelka, M-Sloga Gor. Radgona, 5. Šterman Milena, M-IP Ptuj, 6. Zadnik Julijana, M-Nanos Postojna, 7. Rugelj Helena, M-V - TOZD Trgopromet Kočevje, 8. Zarec Zlatka, M-Preskrba Krško, 9. Herič Ksenja, M-MT Lj., 10. Jurčić Andreja, M-Rožnik Lj., 11. Javoršek Kristina, M-V - TOZD Standard N. m., 12. Gregorič Marijana, M-Nanos Postojna, 13. Pec Anica, M-Nanos Postojna, 14. Rota Loredana, M-Nanos Postojna.

Vlečenje vrvi - ena najbolj privlačnih disciplin mercatoriade. Udeležilo se je 14 ekip.

Utrinki s 50. mednarodnega kmetijskega sejma v Novem Sadu

Mile Bitenc – Studio za EP

Jedli bomo zlat pršut, pili srebrno vino

Petdest let – visok jubilej za prireditve, ki je že zdavnaj prerasla domače okvire in postala mednarodna. Kmetijski sejem v Novem Sadu je bil letos pravcati mozaik razstavljalcev vsega sveta: kar 1650 jih je bilo; iz 21 razvitih držav in iz petdeset držav v razvoju. Posebna zanimivost letošnje prireditve je bila enajsta razstava držav v razvoju pod geslom »v borbi za hrano.«

Sejem v Novem Sadu, ki ima korenine še v »Futoških vašarjih« iz leta 1698, je svečano odprla predsednica Zveznega izvršnega sveta, Milka Planinc, sama svečanost pa se je začela z otvoritvijo razstave »Tito – najdražji gost novosadskega sejma.«

Med množico razstavljalcev smo bili letos že drugič zapored tudi mi. SOZD Mercator se je v širši obliki prvih predstavil šele lani, medtem ko je Mercator-Emba sodelovala na razstavah že vrsto let.

Lahko potrdim besede številnih obiskovalcev in poslovnežev, da smo se na letošnjem sejmu lepo in dostojno predstavili, saj je bilo okrog našega razstavnega prostora vedno živahno. V razstavo smo vključili naslednje naše organizacije: Mercator-Emba je napravila najmočnejši vtis z lepo razstavljenim Benkom, čaji in nekaterimi začimbami. Od »mesarjev« sta sodelovali postojnska in ljubljanska TMI, Slovenija sadje je za razstavo pripravila predvsem konzervirano sadje in sušeno zelenjavo, medtem ko je Krški Agrokombinat razstavil le jabolka. Za dopolnitev razstavnega prostora smo k sodelovanju povabili še naše Šteklo.

Omenil sem že, da smo se dostojno in uspešno predstavili. Bolj pa se lahko pohvalijo naši mesarji, saj so prejeli več odličij za kakovost mesnih izdelkov. Mercator-Nanos, TOZD TMI Postojna je na ocenjevanje poslala 14 izdelkov, od tega jih je bilo osem nagrajenih. Zlato medaljo so prejeli za istrski pršut, bronaste medalje pa za košansko in pivško klobaso (perutninska salama), za kraški

pršut brez kosti, za pravo kraško panceto in za kraški pršut s kostjo.

Agrokombinat Krško je za ocenjevanje prijavil dve vrsti vin in obe sta bili nagrajeni. Srebrno medaljo in diplomu je prejelo belo vino Sremičan, cviček pa posebno častno diplomu.

Torej bomo poslej zlati pršut zivali s srebrnim vinom!

Mercatorjev mozaik

Tradicija delavcev hotela Sremič

Milan Jazbec – TOZD Sremič, Krško

Manj jezikov in več firtcev

Zadnjo nedeljo v letošnjem aprilu, bila je sončna, topla in prijazna, da le kaj, smo se dobili na posavskem tisočaku Bohorju na tradicionalni, tokrat že 6. jezikovi nedelji. Planinsko društvo Bohor namreč vsako leto priredi tekmovanje, na katerem ocenjujejo dolžino, težo in domiselnost okraševanja jezikov, ki jih planinci in ostali rekreativci prinesemo s seboj. Seveda gre za goveje, svinjske in podobne jezike – da ne bo pomot!

Letos je, kot je ugotovila komisija, ki je ocenjevala jezike, stabilizacija »usekala« tudi po jezikih, saj jih je bilo kljub dvakrat večjemu številu obiskovalcev kar precej manj. Tistega lepega dne se je na Bohorju zbralo čez 400 izletnikov, med njimi 50 planincev PD Zagreb Matica in 30 članov PD Rašica, jezikov v konkurenci pa je bilo le 20. Komisija je imela tako zelo težko in naporno delo, a je zaradi tega delala toliko bolj pošteno, kar pa tudi nekaj velja. Osnovni pogoj za sodelovanje v konkurenci je bil, da so jeziki užitni.

Najdaljši jezik je meril 73 cm, najtežji pa je tehtal kar 125 dkg, ko smo pa videli najmanjšega, sploh

nismo mogli verjeti, da ima danes kdo še lahko tako majhen (kratek) jezik. O lastnikih teh jezikov bomo raje kar molčali, čeravno takšni jeziki dandanes niso nič posebnega, ko pa je tolikšna izbira.

Na 6. jezikovni nedelji smo bili tudi delavci hotela Sremič in smo po tradiciji uspešno tekmovali. Zasedli smo 2. mesto v kategoriji za najbolj domiselno okrašen jezik. Uspeh je dosegla Štefka Colarič.

Seveda smo po končanem tekmovanju izdelek skupno z okrašenim vred z užitek pojedel, na koncu pa samoupravno sprejeli sklep, da prihodnje leto s še številnejšo udeležbo družno jurišamo na 1. mesto.

Štoparki in zemljepis

- Ali veš, kako najhitreje prideš iz Ljubljane na letno mercatoriado na Ptuj, če zjutraj zamudiš posebni vlak?
- Ne vem, kako?
- Postaviš se na Dolenjsko cesto in štopaš!

Majolka se lepša

Majolka, Mercatorjeva gostilna v ljubljanski Šiški, je že od nekdaj slovela kot prijetna, dobra gostilna. Pa je tudi ta lokal načel zob časa in pred dvema mesecema so njena vrata zaprli zaradi obnove.

Temeljito so se lotili vseh del: od nove ureditve kuhinje, ki bo zdaj opremljena po vseh predpisih, do preureditve točilnice in povečanja gostinskega prostora. Pravijo, da bo poslej v Majolki delo za zaposlene lažje, obiskovalci pa bo-

do v novih, polepšanih prostorih tudi bolje postreženi.

Upamo, da bo to res: in da bo tudi notranjost vsaj tako lepa in urejena, kot je zdaj na pogled Majolka od zunaj.

Mile Bitenc

Ljubljana si zadnja leta močno prizadeva, da bi vsaj v poletni turistični sezoni postala živahnejša, lepša in turistu ter domačinu ponudila kaj več.

Nazorjeva ulica, ena redkih za pešce v Ljubljani, skuša mrtvilo predramiti po svoje. Gostinci so že postavili nekaj miz na pločnikih in tudi naš M-Konditor postreže s tortico ali osvežilno pijačo pred lokalom. Škoda je le to, da niso postavili kakšne mize več.

V Nazorjevi ima majčkeno prodajalno tudi naša DO Sadje zelenjava. Pred izložbo, ki je, moram reči, skoraj vedno vabljivo urejena, so pred kratkim postavili (na prostem) police za sadje in zelenjavo. Seveda so pladnji rdečih češenj in paradiznika, zlato rumenih jabolk in lepih breskev, pa paprik, fižola in še česa, lično naloženi; in tudi vabljivi.

Pa smo ljudje kaj različni! Na vsak način moramo vsako stvar »poslatati« in tudi preizkusiti. Tako številni mimoidoči, tako so mi povedala dekleta v naši trgovini Sadja zelenjava, otipavajo in celo poskušajo jagodo za jagodo, češnje za češnjo.

Zdaj so si pomagali tako, da so to »stojnico« vsaj za silo »ogradili« z vrvmi. Škoda, da smo (ali pa so) tako nedisciplinirani. Škoda truda in zanimivega pristopa prodajalca, ko pa tega ne znamo vzeti tako, kot je zamišljeno.

Da ne po nesporazuma: vse priznanje Sadju-zelenjavi.

Mile Bitenc

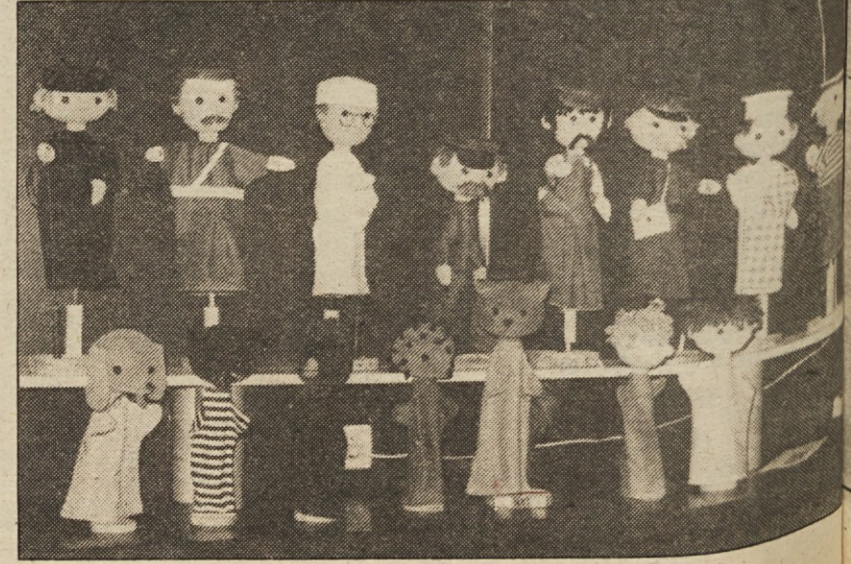
Lutke v Mercator Turistu

Da ne bo pomote: Mercator Turist je še vedno naša turistična poslovavnica in se ni spremenila v lutkovno gledališče. Pač pa je nekaj prostora na stenah, na policah in v izložbi odstopila pisani družini lutk, ki jih razstavlja Jože Zajec.

Jože Zajec je po poklicu sicer diplomirani inženir elektrotehnike. Z oblikovanjem lutk pa se ukvarja že od leta 1978. Od leta 1980 dalje je sodeloval že na vrsti razstav, v Mercator-Turistu pa tokrat predstavlja okrog petdeset svojih mojstrov. Vse lutke so izdelane ročno, so unikati, oblikovane pa so iz različnih gradiv – blaga, volne, filca, lesa, penaste gume in različnih dodatkov.

Razstavo ročnih lutk, lutk na palici in jabolk, ki jih hkrati tudi prodaja, si je vredno ogledati.

Mile Bitenc

Mercatorjev mozaik

M Mercator	PISHENI SPORA-ZUM	LETEEA ŽUŽELKA	ČUVAR REDA	SREDIŠČE VRTENJA	REDK. ŽEN. IHE	RIBJE JATJECE	LITER	vitergin
	RAFORT							ČLOVEK ARAB. V HLA-BOSTI
	AMULET							PEVSKI ZBOR
	STRUPE NA KAZ. NEHŠ. PREDLOG			DOKTOR KAZAL. ZAIEMK				OLJKI KONCI POLOTO-KOV
								OBDOBJE VEK
MM Mercator Mercator	TREAVI TEK. HIP	STRD POJAV NA VODI		KUBAN. POLITIK ČEŠE NIJE		5. IN 1. SA-HOGL.		TLA MNOŠINA OKRAJ.
	TYOR BULA OKRAJ MOŠK. OBRABA			70ZE TORKAR	UCENJE	UHAK-NITEV GLASB. HRUŠOVAR		
	OTOK NA JADRANU							ETUI, TUL
	MOTO-DIRKA NAŠA PSAVA							ČEŠKA PRITR-DILNICA
	AVT. OZNAČA KRAJNA							
		15. IN 16. ČRKA H. EADOTA ZA JE - KOCINE		18. ČRKA		ZLATNIK 4. IN 15. ČRKA		
vitergin								
	VITAMINSKI BON-BONI							
	LEK LUB-TRANA							
	HLAPLIVA TEKOČINA							
	LADITSKI TOVOR							
M Mercator	METER REKET							
	LISIČJI SAHEC							
	JEZE ROV KANA DI							
	SI SLOW PALERNA HAKAR							
	AR							
	HADRIP-ŠPORTNI KLUB							

V Banovcih kopanje bréz

Marsikdo se poleti rad preda sončnim žarkom brez najmanjše cunjice na sebi. Naturistov je iz dneva v dan več, a kaj, ko je plaž za nage več le na morju, v notranjosti pa, žal, še malo.

V Banovcih se lahko zdaj pohvalijo s prvim naturističnim termalnim kopališčem v Jugoslaviji. Naturistični kamp je ob termalnem kopališču Banovci v lepem gaju s posebnim bazenom, nedalet od Ljutomera in Radenec.

Ljubitelji naturizma bodo tam lahko res uživali. Kopališče je lepo, lepo je urejena okolica in poskrbljeno je za vse, kar potrebuje te na dopustu. Urejen je prostor za sončenje in razne igre, pripravili so garderobe, tuše in sanitarije. Ob bazenih je sodoben gostinski objekt z restavracijo, ki ponudi dobre jedi.

Poleg kopanja v termalni vodi, ki ugodno vpliva na počutje in zdravi vrsto bolezni, lahko kolesarite, hodite na izlete v bližnjino in daljnjo okolico.

Za štirinajst dni dopusta pa bo treba odšteti od 7.840 do 12.600 dinarjev.

V ceno so vključeni polni penziona, neomejeno kopanje v termalni, zdravilni ali navadni vodi in zdravniški pregled. Na ceno priznajo deset odstotkov popusta. Tisti gostje, ki se bodo odločili za 14-dnevni paket, pa bodo 15. dan v Moravcih preživeli zastonj.

Tudi v Moravskih toplicah so v bližini športni objekti, lahko boste poskušali ribiško srečo v ribniku ali pa kolesarili, hodili na izlete.

Mile Bitenc

Tu je poletje, čas za dopust, za počitek; marsikdo se je že odločil, kje ga bo preživel. Se pa še vedno najde kdo, ki ne ve, kam. Morje vsakomur ne diši in če se boste odločili za notranjost, potem si zapomnite tole povabilo: Radenska vas vabi v Radence in Moravske toplice. Povsod so pripravili zanimive »pakete«, po ugodnih cenah.

V Radencih boste bivali v hotelu Radin, za sedem dni dopusta pa boste odšteli 6.580 dinarjev (dvojposteljne sobe, za enoposteljno je doplačilo 448,- din). V počitniškem paketu je sedem polnih penzionov, en brezplačni pregled pri zdraviliškem zdravniku, trikrat kopanje v CO₂ kopelih, neomejeno kopanje v hotelskem bazenu in pitje mineralne vode. Posebnost, ki je ne gre zanemariti, pa je tudi tečaj aerobike. Dolgčas vam ne bo, saj boste prosti čas, če ga bo dovolj, lahko uporabili za sončenje na odprtem kopališču, za šport ali izlete v naravo.

V Moravskih toplicah so pripravili desetdnevne in štirinajstdnevne pakete. Cene závisijo od časa bivanja in tudi od tega, kje si boste izbrali prenočišče. Izbirate lahko med hotelom Termal, vikend hišico in leseno hišico ter med zasebnimi sobami. Za deset dni počitnic se cene gibljejo med 5.600- din in 9.000 din.

Izid žrebanja nagradne križanke »Eta Kamnik«

Na naš naslov smo do določenega roka prejeli 421 rešitev nagradne križanke Eta. Ker je nagrad - proizvodov Ete - samo pet, je med prispelimi rešitvami zopet odločil žreb. Nagrade, ki naj jih osebno dvignejo v našem studiu za ekonomsko propagando, Ljubljana, Breg 22, prejmejo:

1. Golubović Alenka, Delovna skupnost SOZD, razvojno planski sektor (Ljubljana, Aškerčeva 3)
2. Vera Šmid - M-Golovec, Ljubljana Aškerčeva 3
3. Jožefa Jemc, upokojenka M-Grmade, Ljubljana, Bilečanska 2,
4. Štefka Mate, M-HG TOZD Jelka Ribnica, Šeškova 52
5. Darko Blas, M-Kmetijski kombinat Sevnica, TOZD Proizvodnja Loka pri Zidanem mostu.

Pravilna rešitev iz prejšnje številke **KUPON ZA POŠILJANJE KRIŽANKE**

KAMNIK	ILIRI	VELETKI	ILIRI	KUMARICE
ŽREBICA	LET	VELETKI	ILIRI	KUMARICE
LOK	VLAGA	IT	VLAGA	IT
SEING	KAMRATI	VOJAK	KAMRATI	VOJAK
KAPEL	RIVALTA	RIVALTA	RIVALTA	RIVALTA
IDO	CARTER	GO	CARTER	GO
NAL	ETAPA	KO	ETAPA	KO
DNACE	TIR	KO	TIR	KO
URAGAN	AVTO	SA	AVTO	SA
SIASA	ALDO	M	ALDO	M
TAM	SK	LIKA	SK	LIKA
RDECA	PEŠAVKI	SUM	PEŠAVKI	SUM
ISKLOP	TRAVAR	ERAR	TRAVAR	ERAR
JAT	OPT	LE	OPT	LE
ARON	OI	LE	OI	LE
PAPRIKA	FILETI	YKISU	FILETI	YKISU

Ime in priimek _____

Naslov iz delovnega mesta _____

DO ali TOZD _____

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnico pa obvezno pripišite - Nagradna križanka, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Nagradna križanka Lek Ljubljana

V sodelovanju z našim poslovnim partnerjem, Lek Ljubljana, smo spet pripravili nagradno križanko. Da bo reševanje še lažje, vam svetujemo, da si preberete tudi sestavek o Lekovem proizvodu, Viterginu.

Med pravnimi rešitvami, ki bodo prispele do 5. avgusta 1983, bomo izžrebali 3 reševalce, ki bodo prejeli nagrado Leka.

Izpolnite kupon in ovojnico z rešitvijo z oznako »Nagradna križanka Lek« pošljite na naš naslov: Mercator-Studio za ekonomsko propagando, Breg 22, 61000 Ljubljana.

Maja Hočevar

Lek Ljubljana predstavlja:

Vitergin - dodatno moč in energija

Kaj je vitergin? To je sladkorni proizvod na osnovi glukoze. Vitergin obnavlja energijo in daje organizmu dodatno moč. Zato je nepogrešljiv pri fizičnih in umskih naporih.

Vitergin so tablete komprimirane glukoze za dodatno moč in energijo z okusom po pomarančah, jagodah, malinah, limonah in mentolu.

Dobre lastnosti izdelka: vsaka tableta vitergina okrepi telo s pri-

bližno 30 kcal energije. Glukoza, ki je osnovna sestavina vitergina, se v telesu zelo hitro absorbira in učinkuje še nekaj minut po zaužitju. Vitergin tablete so prijetnega okusa, ki ga lahko izberete med petimi različnimi.

Vitergin je primeren ob umskih in telesnih naporih. Priporočajo ga tudi aktivnim športnikom, saj vitergin ni poživilo in zato ne tvegajo izločitve iz tekmovanja.

Vitergin - Vitergin C - Vitergin z vitamini

Ugodna obrestna mera

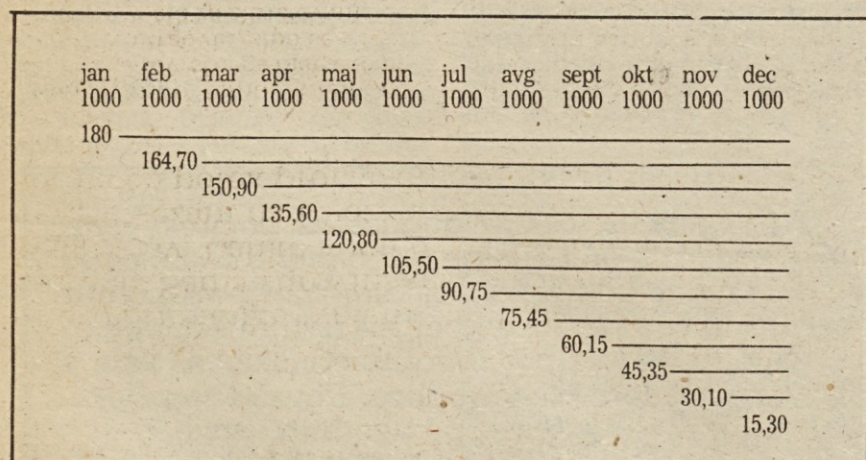
Alenka Srđić – sektor za AOP

Poslovanje s hranilnimi vlogami širimo

V Ljubljani smo odprli že 5 blagajn, preko katerih se odvija poslovanje. Vse varčevalce smo obvestili o novih izplačilnih mestih. Vabimo vse delavce v Mercatorju, da se nam pridružijo. Mrežo blagajn bomo še širili.

Dandanes je težko vačevati, vendar brez tega ob večjih nakupih ne gre. Mnogo naših delavcev pa nima možnosti, da bi svoje osebne dohodke nakazovali na Interno banko, zato jim priporočamo, da obdržijo hranilne knjižice

poslovnih bank za osebne dohodke, na hranilno knjižico v M-Interne banki pa nakazujejo svoje prihranke. Za primer kažemo izračun, kjer predpostavljamo, da bi vsak mesec prihranili le 1.000 din. Izračun za konec leta je naslednji:

Ob pripisu obresti (to je ob koncu leta) je stanje vloge naslednje:
znesek vseh pologov 12.000
obresti 31. 12. (18%) 1.174,60
stanje vloge 31. 12. 13.174,60

Znesek teh obresti se pripíše kot vloga v hranilno knjižico. Za primerjavo povemo, da bi znašale obresti za enake pogoje v banki

489,50 din. Osebni dohodki v našem sozdu niso visoki, ampak že star pogovor pravi, da na malenkostih svet stoji. Če bo vsak delavec pokazal zanimanje za to akcijo in se vanjo vključil po svojih močeh, bo imel koristi od tega sam, pomagal pa bo posredno tudi svojemu tozdu oziroma organizaciji, v kateri dela.

Komerciala sporoča

Jože Marentič – komercialni sektor sozda

Žabe so – žab ni

Že nekaj časa se dogaja, da zaradi vse večjega izvoza primanjkuje na našem tržišču ženskih hlačnih nogavic. Sama surovinska sestava je 90% z uvoženih materialov. Lahko si predstavljate, da so proizvajalci močno vezani na izvoz, da lahko zagotovijo surovine, normalen potek proizvodnje in socialno varnost zaposlenih.

Da bi kljub temu omilili pomanjkanje tovrstnega blaga na policah naših trgovin, smo se v Mercatorju odločili za združevanje deviznih sredstev s tovarno nogavic Polzela. Na osnovi združenih deviznih sredstev bo SOZD Mercator dobil 750.000 parov hlačnih nogavic. V maju in juniju smo že dobili 500.000 parov, ostane torej še 250.000 parov, katere bomo dobili še v mesecih juliju in avgustu.

Omenjene količine so razdeljene v tri grosistične organizacije, in sicer M-Nanos, TOZD Grosist Postojna, M-Velepiskrba, TOZD Grosist Ljubljana, in M-IP, TOZD Velepiskrba, Ptuj. Po njihovih razdelilnikih je to blago razdeljeno v Mercatorjevo maloprodajno mrežo. Tu pa pravijo, da več dobi tisti, ki je sicer zvest oskrbi iz skladišč grosističnih organizacij SOZD Mercator.

V letošnjem letu pa lahko pričakujemo še dodatnih 500.000 parov, v kolikor bodo pogovori uspešni in na razpolago ustrezna devizna sredstva.

Moramo pa povedati, da so kapacitete v Polzeli v rednem delovnem času 100% izkoriščene in vse te omenjene dodatne količine nam naredijo v sicer prostem času ob sobotah in nedeljah. Kar se tiče rednih dobav in dogovorov v

Skupnim proizvodno prodajnim planom za leto 1983, pa v Polzeli pravijo, da ne bo težav, in bodo svojo obveznost izpolnili in dobavili okoli 450.000 parov ženskih hlačnih nogavic v letu 1983. Od omenjenih rednih količin smo že prejeli okoli 200.000 parov.

Upajmo, da bomo vsaj sedaj z angažiranjem dodatnih količin hlačnih nogavic zapolnili vrzel v preskrbi in lahko rekli, da hlačne nogavice pri Mercatorju so.

SOZD Mercator, n. sub. o.

Delovna skupnost SOZD

Komisija za delovna razmerja objavlja dela oziroma naloge v računovodstvu

obračunavanje osebnih dohodkov in nadomestil

Pogoji: srednja šolska izobrazba ekonomske smeri, 1 leto delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in nalogah Poskusno delo traja 2 meseca.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi na naslov: Delovna skupnost SOZD Mercator, splošna služba, 61000 Ljubljana, Aškerčeva 3.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem sprejemanju prijav.

Vloga ali dvig ob vsakem času

Obveščamo vas, da lahko od 13. 6. 1983 dalje dvigate in polagate svoje prihranke na Mercatorjevih hranilnih knjižicah v naslednjih blagajnah

1. Mercator, DS SOZD, Aškerčeva 3, Ljubljana – od ponedeljka do petka med 10. in 14. uro.

2. Mercator-Rožnik, TOZD Dolomiti, Tržaška 36, Ljubljana – od ponedeljka do petka med 10. in 14. uro.

3. Mercator-Mednarodna trgovina, Titova 66, Ljubljana, 9. nadstropje, soba 109 od ponedeljka do petka med 11. in 14. uro.

4. Mercator-Mednarodna trgovina, TOZD Stoklo, Titova 36, 14. nadstropje, soba 3-4 – od ponedeljka do petka med 11. in 14. uro.

5. Mercator-Rožnik, TOZD Grmada, diskont, Slovenčeva

23 – od ponedeljka do petka med 9. in 16. uro.

6. Mercator-Mednarodna trgovina, poslovalnica Turist, Tavčarjeva 6 – od ponedeljka do petka med 9. in 18. uro in ob sobotah med 9. in 12. uro.

7. Mercator-Hoteli gostinstvo, Hotel Mantova, Vrhnika, Cankarjev trg 6 – non stop.

Hranilna služba
M-Interne banke

Drugi o nas

poslovni center, v katerem bo velika Mercatorjeva trgovina ter enoti banke in pošte. Predvidoma bo center odprt prihodnje leto.

ZDRUŽITVE

Delo, 20. 5. 1983

Premalo volje za odpravo izgub

je prispevek Bojana Plešca, v katerem piše, da je od sedmih šišenskih zgubarjev, večina poslovala z izgubo tudi letos. Sanacijski programi, ki so jih pripravili v šišenskih delovnih organizacijah, se prepočasi in premalo resno uredničujejo. Med njimi je uspešno rešitev našel le Dekor, ki se bo priključil Mercatorjevi delovni organizaciji Mednarodna trgovina kot samostojen TOZD.

Delo, 26. 5. 1983

Kamniška Eta bo članica sozda Mercator – namen združitve je močnejša ekonomska osnova in večje možnosti izvoza in prodaje doma preko Mercatorjeve trgovske mreže, možnost združevanja sredstev za nadaljnji razvoj in nove investicije ter prednost pri oskrbi s surovinami. Delavci Ete so se zato odločili na referendumu, ko so sprejeli samoupravna sporazuma o združitvi v SOZD in interno banko, statut sozda in spremembe statuta Ete, ki so bile zaradi združitve potrebne. Delavski svet SOZD Mercator bo o združitvi odločil 15. junija, piše pisec prispevka V. F.

Dnevnik, 16. 6. 1983

Združeni bodo močnejši je naslov članka Mire Jančarja, ki piše, da to leto pomeni za Eto – živilsko industrijo Kamnik, gotovo drugo najpomembnejšo prelomnico v njenem 60-letnem delovanju. Prva je bila pred 20 leti, ko so večinoma s lastnimi sredstvi zgradili povsem novo tovarno; zdaj se je 400 članski kolektiv z referendumom odločil za združitve v SOZD Mercator. Glavno vodilo Ete za združitve je bila ugotovitev, da so kot samostojna, enovita delovna organizacija prešibki za hitrejši proizvodno tehnološki razvoj ter povečanje izvoza. Za združitve pa so se odločili na osnovi dolgoletnih in uspešnih poslovnih odnosov s sozdom Mercator.

Lani je Eta proizvedla 11.168 ton izdelkov. Celotni dohodek je znašal 508,5 milijona, čisti dohodek pa 97 milijonov dinarjev. V Eto so lani prodali za 27 odstotkov več kot v letu 1981. Izvoz pa se je v preteklem letu povečal kar za 143 odstotkov in to zlasti na račun pogodbene prodaje večjih količin v Sovjetsko zvezo. Tako je lanski izvoz znašal 79 milijonov dinarjev.

IZVOZ

Delo, 9. 6. 1983

SOZD Mercator je še zmeraj dober izvoznik piše M. V. Mercator je med redkimi izvozniki, ki se lahko pohvalijo z uspešnim izvozom v letošnjem prvem tromesečju, saj je izvozil za 442 milijonov dinarjev blaga; uvozil pa le za 242 milijonov dinarjev. Po podatkih delovne organizacije Mercator-Mednarodne trgovine, so v Mercatorju z izvozom zadovoljni, saj so presegle načrtovanega; zdaj se jim je pridružila še kamniška Eta, ki bo v novi sestavi prav gotovo še povečala svoj izvoz in tudi dosegla večje proizvodne uspehe. SOZD

Mercator je v prvih treh mesecih ustvaril 1584 milijonov dohodka, kar je za 38 odstotkov več kot v enakem obdobju lani.

Delo, 15. 6. 1983

Letos na tuji trg 200 ton borovnic iz Slovenije je naslov prispevka Anice Levin, ki obvešča bralce, da organizacija Slovenija sadje, kjer že 30 let od posameznih nabiralcev odkupujejo borovnice, ki jih potem izvažajo samo na konvertibilni trg, pravi, da so borovnice dobro obrodile. Lani so jih zaradi toče odkupili samo 80 ton, letos pa predvidevajo, da jih bodo odkupili in potem izvozili okoli 200 ton. Zanimivo je, da je zgolj ta organizacija še pred 30 leti izvozila okoli 1200 ton borovnic, nabranih v Sloveniji. Količina odkupljenih borovnic pa se iz leta v leto zmanjšuje, ugotavljajo v Slovenija sadju in Emoni, ki jih tudi izvažajo.

Delo, 16. 6. 1983

Vsaka ponudba je že naložba je naslov prispevka Bojana Plešca in Uroša Šošariča v katerem pišeta, da so v letošnjih prvih petih mesecih dobro izvažali v Lekovi Farmaciji, Slovenijalesovem Inženiringu in opremi ter Mercatorjevi Mednarodni trgovini. V Mercatorjevi delovni organizaciji Mednarodna trgovina so v petih mesecih letos izvozili na konvertibilni trg za 12 milijonov dolarjev (lani v istem obdobju 8,25 milijona dolarjev), tako da so za 22 odstotkov presegle zastavljeni načrt. Uspešni so predvsem v tozdu Slovenija sadje, kjer so izvozili za 9,7 milijona dolarjev, medtem ko so v Contalu z izvozom iztržili 1,8 milijona dolarjev. Letošnji dobri izvozni rezultati so plod skupnih prizadevanj in tesnejšega povezovanja v sozdu. V večji meri so izkoristili predvsem tiste možnosti, ki jih daje sozd v boljši organizaciji in medsebojnem sodelovanju.

Mercator

Glasilno delavcev in združenih kmetov SOZD Mercator, n. sub. o., Ljubljana, Aškerčeva 3, Izdaja Center za obveščanje SOZD

Uredništvo: Aškerčeva 3, Ljubljana

Ureja uredniški odbor: Kristina Antolič, Jože Černoša, Sonja Dolinšek, Sergej Patermost, Anton Kočevar, Nada Rihtar in Mirko Vaupotic

Odgovorni urednik Jaro Novak (telefon: 221-044)

Novinarica Vesna Bleiweis (telefon: 221-010)

Tajnica redakcije Katja Jesenovec (telefon: 221-010)

Tehnični urednik Dušan Lajovic

Oblikovna zasnova Jaro Novak

Tisk ČGP Delo

Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov

Izhaja zadnji petek v mesecu

Glasilno prejemajo delavci, kmetje, učenci v gospodarstvu in upokojenci SOZD Mercator

Naklada: 12.000 izvodov